

Z

A

N

T

E

N

Algemeen Tweemaandelijks Tijdschrift
voor Volkskunde

Orgaan van de Koninklijke Bond
der Oostvlaamse Volkskundigen
en van de Dienst voor
Volkskundige Opzoeken

12^e Jaargang
nr. 6 - 1967
november - december

DRUK. V/H AD. HOSTE. N. V.
GENT

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat 36, Gent en op de bibliotheek: Kraanlei 41, Gent.

1. **Oostvlaamse Zanten**, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt: 15^e, 19^e jg., 21^e tot en met 31^e jg., 33^e tot en met 39^e jg. tegen 150 F per jaargang. Van de jgg. 1-19 zijn nog enkele losse nummers beschikbaar tegen 50 F per nummer; van de latere jgg. tegen 35 F per nummer. Jaarboek 1945 (jg. 20) van de **Bond der Oostvlaamse Folkloristen**. Prijs: 150 F (leden 100 F). Inhoudstafel op **Oostvlaamse Zanten** (Jg. I-Jg. XXV), door F. VAN ES. Prijs: 50 F (leden 30 F). Idem II (Jg. XXVI-Jg. XXXV), door F. VAN ES. Prijs: 40 F (leden 25 F).
2. **Geïllustreerd Feestnummer** (lustrumnr). Prijs: 25 F (leden 15 F).
3. **Survivances du Passé**, door A. MARINUS (8 p.). Prijs: 12 F (leden 8 F).
4. **Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken**, door J. SCHEPERS (10 p.). Prijs: 15 F (leden 10 F).
5. **Register op Gabr. Celis: Volkskundige Kalender voor het Vlaamsche Land**, door Prof. F. M. OLBRECHTS. Prijs: 40 F (leden 24 F).
6. **Bijdrage tot de volkskunde van Moerzeke**, door J. LAUREYS (50 p.). Prijs: 50 F (leden 32 F).
7. **2^e Lustrumnummer 1930-1935**. Prijs: 40 F (leden 24 F).
8. **Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten**, (over het Teerlingspel), door Emile ANDELHOF. Prijs: 25 F (leden 15 F).
9. **De Groei en de Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamsche Volksziel**, door Advokaat Jos. VERMEULEN. Prijs: 80 F (leden 50 F).
10. **Wasch Sagenboek**, door F. VAN ES. Prijs: 100 F (leden 60 F).
11. **Het Curieuse en Vermakelijk Namenboek**, door Em. ANDELHOF. Prijs: 25 F (leden 15 F).
12. **Folklore en Onderwijs**, door L. HOSTE. Prijs: 12 F (leden 8 F).
13. **August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken**, door Fr. DE COSTER. Prijs: 25 F (leden 15 F).
14. **Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur**, door F. VAN ES. Prijs: 25 F (leden 15 F).
15. **De Wetterse Reuzen**, door Lic. M. DAEM. Prijs: 25 F (leden 15 F).
16. **Sagen uit Noord-Oostvlaanderen**, door Dr. G. DE MEYER. Prijs: 25 F (leden 15 F).
17. **Een Teerlingspel in Gent**, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs: 25 F (leden 15 F).
18. **Spelen mijner Jeugd**, door L. LIEVEVROUW. Prijs: 60 F (leden 35 F).
19. **De Levende Folklore van het Gewest Balegem**, door M. BROECKHOVE. Prijs: 65 F (leden 40 F).
20. **Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land**, door M. BROECKHOVE. Prijs: 230 F (leden 140 F).
21. **Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde**, door J. PIETERS. Prijs: 90 F (leden 55 F).
22. **Het Volksleven te Wieze. 1900-1950**, door J. VAN HAVER. Prijs: 100 F (leden 60 F).
23. **Het Hospies der Kinderen Alijn of Alynsodshuis te Gent**, door E. LUYCKX-FONCKE (met talrijke ill.). Prijs: 40 F (leden 25 F).
24. **De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde**, door H. VAN HESE. Prijs: 125 F (leden 80 F).
25. **De folklore van de Hop in Vlaams-België, vroeger en nu**, door Cl. VANHOUCKE. Prijs: 160 F (leden 100 F).
26. **Violijke Doodsbrieven vol humor en gal**, door R. VAN DER LINDEN en G. SIMONS (avec un résumé en français) 42 blz. Prijs: 55 F (leden 35 F).
27. **Duiventorens in Oost-Vlaanderen**, door O. S. DEPRAET. 1966, 58 blz. (rijk geïllustreerd). Prijs: 65 F (leden 40 F).
28. **Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven**, door R. VAN DER LINDEN. 1967, 32 blz. ((op kunstdrukpapier), avec un résumé en français). Prijs: 60 F (leden 36 F).

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent. UITVERKOCHT zijn op dit ogenblik: **Herdenkingsalbum Alf. De Cock — Het Stroodek- kersbedrijf** door Cl. Trefois — **Lodewijk De Vriese, Biobibliographische studie — De Platte- grondsvormen van z.g. « Frankische » Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land**, door Cl. Trefois — **De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore**, door Cl. Trefois — **De Tinnepotgieterij te Gent**, door J. Boes — **Galerij van Gentsche Typen**, door E. Andelhof — **De Magie van het Poppenspel**, door F. Van Es en anderen — **Devotie tot de Heilige Donatus**, door M. Broeckhove — **Sint-Kristoffel. Legenden. Verering. Verspreiding**, door R. van der Linden — **Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde**, door Mevr. L. Bataille-Hiel — **Leerknappen in de kunstambachten te Gent 14^e en 15^e eeuw**, door M. Daem.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen. Jaarlijkse bijdrage gewoon lid: 150 F; familie- kaart: 50 F per gezinslid; buitenland: 175 F; beschermend lid 300 F; steunend lid 500 F. **Abonnement op Oostvlaamse Zanten**: voor niet-leden (bibl., instellingen, verenigingen, enz.): 175 F per jaargang. P.R. 969 46 Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent.

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN

ALGEMEEN TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE
 ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE
 VOLKSKUNDIGEN EN VAN ZIJN DIENST VOOR
 VOLKSKUNDIGE OPZOEKINGEN

Redaktie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, Zottegem

Redakteleden : Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn, Maurits Broeckhove.

Ruil en Recensiedienst : Dr. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 41, Gent.

Uitgave met steun van de Universitaire Stichting, Brussel

Alle stortingen op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

INHOUD

Dr L. GELBER : Vlaamse Kinderzang (VI)	190
Fr. DE VOS : Koveken te Lokeren. Een eigenaardig volksfeest	195
M. DAEM : Gent. Torenkruis van de St.-Niklaaskerk	201
Zoeken en Zanten	
Gent. — Studentengebruiken. « Uitvaart ». Luk Van de Velde	204
Sleidinge. — Verbodsbepalingen. G. De Keersmaecker	206
Tentoonstellingen :	
St-Amandsberg. — 100 jaar. R. Rouquaert	207
Kemzeke. 850 jaar. (R.v.d.L.)	207
St.-Blasius-Boekel (R.v.d.L.)	208
Waasmunster. (R.v.d.L.)	207
Volkshumor	
Halle. — Herbergteksten M. Broeckhove	208
Koninklijk beroep in Nederland. R. van der Linden	209
Bespreking muziekplaten	
Oudvlaamse Liedereren — Etnische Muziek in België	210
Alpha 1015. Zes volksliederen. R. van der Linden	212
Gouwdag 1967. Algemene Statutaire Vergadering. M. Broeckhove	212
Inhoud jaargang 1967	225

**Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met steun van v.z.w.
 Noordstarfonds, Gent.**

VLAAMSE KINDERZANG (VI)

De zesde en laatste bijdrage over *Vlaamse Kinderzang te Zwijnaarde* (Gent) brengt vooreerst een vervolg op de koorddansliederen, en ten slotte een muzikale toelichting bij het balspel¹.

In de voorgaande bijdrage handelden we over eigen aard en traditie bij het koorddansen. Om dit aan te tonen stelden we de innige verbinding tussen de danswijze en een bepaald lied in het licht. Met dezelfde bedoeling zullen we nu een tweede kenmerk toelichten: de gezamenlijke bewegingsimpuls bij het motorisch en het muzikaal ritme.

Melodie en ritme aan de ene kant, de wijze van de koord te draaien en in de koord te springen aan de andere kant, beïnvloeden elkaar wederzijds. Ze doen dat tot in die graad dat het lied als 't ware geboren wordt uit de golfslag van de motoriek en dat bepaalde patronen, vooral door ritme en zinsbouw, de geëigende bewegingsvormen suggereren. Kent u de kunst om met een hoge sprong in de koord in te springen? In woord en melodie van « Wip! zei de hond » en « Zwijs! zei de boer » hoort u de muzikale afbeelding van de kundige hoge sprong. Vergelijk het ritme en de zinsneden van de liederen « Moeder, mag 'k naar 't schole gaan » en « Crème-de-glace »: zij gelijken volledig op elkaar, alhoewel de liederen zeer verschillend zijn van melodie en tekst. Hier hebt u een kenschetsende figuurvorming die de gewone sprong in de koord suggereert, met een *dubbele toer* van de koord en een hoge sprong van de danseres over de rust heen naar de aanhef van de volgende zinsnede. Voor de lichte trippelpas in de koord, gevolgd door hoge sprongen merk het gelijkaardig ritmisch verloop op van « Mijn lief heeft mij verweten » en « Moeder, 't zit 'n puid op 't dak ».

Echt en goed koorddansen is een kunstvaardigheid die van jongs af dient geleerd en met een zekere geleidelijkheid moet worden beoefend. Waar vrouwen uit het volk, moeders of onderwijzeressen, waar vooral ook de oudste meisjes in de kindergemeenschap er nog zin in hebben het koorddansen voort te leren, daar vinden we een ambacht en een variëteit van danswijzen en -figuren die alle verwachtingen te boven gaan. Dit was o.m. ook bij onze meisjes te Zwijnaarde het geval. Onder de even kundige als toegewijde leiding van E. Zr. *Marie-Berthe*, de toenmalige bestuurster van de lagere meisjesschool leerde de opgroeiende meisjesschaar, in de vrije uren, zingen en springen in de koord. Alhoewel door pijnlijke ziekte aangetast bleef Zuster Bestuurster de traditie van het koorddansen onderhouden, in haar school en daardoor ook in heel het dorp over meerdere generaties heen. 't Was een lust om zien en horen hoe de kinderen wedijverden in de kunst van het koorddansen, geen een van de beste danseressen evenwel kon hun leermeesteres overtreffen in zwier en sierlijkheid van beweging.

---

¹ Zie voor I, II, III, IV en V: Oostvlaamsche Zanten XXXXIe jg. (1966) 162-168, 210-213, XXXXIIe jg. (1967) 46-49, 90-93, 146-149.

Eigenlijk worden de meeste liederen die we hier publiceren, in telkens drie strofen uitgevoerd : in maatvaste opeenvolging, met verdubbeling van de vlugheid waarin de koord draait of het lied wordt gezongen, per stroof met bepaalde wijzigingen van de danspassen, soms ook van de wijze hoe de koord onder de voeten heen zwaait, of over het hoofd en boven het hoofd draait¹.

Tevens kunnen we, bij nadere vergelijking van de zang- en danswijzen, verschillende soorten van koordddansliederen vaststellen. Zij leren ons dat en hoe de kleine meisjes stelselmatig worden opgeleid in de traditionele bewegingsvormen van het koorddansen : niet-gemeten en maatvast over de koord springen, in de koord springen, in- en uitspringen enz.

Voor de laatste groep hebben we twee liederen bij het balspel gekozen : de bal naar de spelmakkers werpen en de bal tegen de muur kaatsen of op de grond botsen. Het zijn voorbeelden van spelvormen die sedert generaties in zwang zijn en tot de meest gegeerde kinderspelen behoren. De kleine en grote meisjes van vandaag zingen en spelen met de bal net als hun voorouders, met evenveel vreugde, lenigheid en behendigheid.

Dr. L. GELBER

LIJST VAN DE LIEDEREN

Het Romeins cijfer naast het speltype verwijst naar de bijdrage waarin het lied is opgenomen.
Uitnodigingen tot het spel (I) : Allemaal bijeen / Wie doet er mee / Al wie doet er mee.

Rijspelen (I) : Bon, bon / Kode, kode / Naald en draad / Mijn vader / Scheepke, scheepke.

Rondspelen (II en III) : Ringelo, rangelo / 'k Heb twee roosjes / Waargade gij naar toe / Al op de berg / En Anna zat / Mol, mol / In Holland.

Rondedansen (III) : Hebt ge al gehoord / Ik ging eens naar Brussel / Als mijn vader en mijn moeder / Mijn vader vaart op zee .

Aftelrijmpjes (IV) : Onder 't water / Madam de Wind / Onder het kappelleke / Ikke, pikke, pennestok / Ik en mijn nichtje / De dikke en de dunne / 'k Ging naar de winkel / Jantje moest te biechte ggaan / Ikke en Moniqueske.

Koorddansen (V en VI) : Wip! zei den hond / Crème-de-glace / Op de molen / Peetje jenever / Moeder ma'k naar schole gaan / Saradiene / Mijn lief heeft mij verweten / Ma mère/ 'k Heb een vogeltje gevangen / 'k Heb een vink gevangen / Appelsien / Moeder, 't zit 'ne puid / Vis, vis / Meritatje / Tram, tram.

Balspelen (VI) : Al in de lucht / Un, deux, trois.

---

¹ We hopen op latere datum een muzikale studie over het koorddansen te kunnen voltopien. Dit is een boeiend, echter ingewikkeld vraagstuk van de muzikale volkskunde, dat, wellicht om deze laatste reden, tot nu toe volstrekt werd voorbijgezien.

KOORDDANSEN

(vervolg)

'k Heb ene rink

'k Heb e- ne rink ge- von- den, Ne rink van di- a-
mant. 'k Heb hem aan mijn hand ge- bon- den, Ne
rink van di- a- mant. A a a, dat is ple-
zant, E- ne rink van di- a- mant! A a
a, dat is ple- zant, E- ne rink van di- a- mant.

Appelsien

Appel-sien, laat u zien! Pas maar op, of 'k eet u op!

Moeder, 't zit ne puid

Moeder, 't zit ne puid op 't dak, Ne puid op 't dak, ne
puid op 't dak! Moeder, 't zit ne puid op 't dak, Ne puid op 't dak!

Vis, vis

Vis, vis, lan-ge vis, Die van de nacht ge-
van- gen is. Van één, van twee, van drie!

The musical score for 'Vis, vis' consists of two staves of music in a 2/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The melody is simple and rhythmic, with lyrics written below the notes.

Maritatje

Ma-ri- ta- tje, Ma-ri- ta- tje, woar zèn aa ge- dach-
ten, Van zo-lang oan è deur- tse te stoan? Ge moet ach- ter
Jan- tse nie wach- ten, Want 't es- ter al lang mee ge-
doan. Hij hee twie krom- me pue- ten, Een
mui- le ge- lijk e ko- nèn, Hij es aa viel te ge-
mie- ne, Veur aa zu schuun mès- ke te zèn.

The musical score for 'Maritatje' consists of six staves of music in a 3/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The melody is more complex than the first song, with lyrics written below the notes.

Tram, tram

Tram, tram, e- lek- trie- ke tram, Rijdt van de
nacht naar Am-ster- dam, A- lo- ri- a, A- lo- ri- a!

The musical score for 'Tram, tram' consists of two staves of music in a 2/4 time signature with a key signature of two flats (Bb, Eb). The melody is simple and rhythmic, with lyrics written below the notes.

BALSPÉL

Al in de lucht

Al in de lucht, Een pot-je met bucht, Een
pot-je met wa-ter, Ik was- se mijn hand-jes al
in de fon-tein. Ik droog ze af, Ik
zet z'in mijn zij- de, Ik buig er mij bij- de, Ik
sta weer op, Ik draai me om, De bal op de grond.

The musical score for 'Al in de lucht' is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of five staves of music. The melody is simple and rhythmic, with lyrics written below the notes. The piece ends with a double bar line.

Un, deux, trois

Un deux trois, qui a la ball'? Un deux
trois, Wie heeft er den bal? Pries!

The musical score for 'Un, deux, trois' is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of two staves of music. The melody is simple and rhythmic, with lyrics written below the notes. The piece ends with a double bar line.

KOVEKEN TE LOKEREN

een eigenaardig volksfeest

Elk jaar, op de vierde zondag van september, viert men op de wijk Heirbrug, een feest, enig in onze provincie. Van in de vroege ochtend hangen levensgrote poppen aan de gevels van talrijke huizen; vaak steekt men ze door een der bovenvensters, plaatst ze in de dakgoot, soms naast de schouw op de nok van het dak. Gewoonlijk stellen zij een landelijk figuur voor, gekleed in lange blauwe kiel, een rode neusdoek met witte bollekens om den hals, een zwart laken klakske op het hoofd en wit geschuurde « houten schoenen » of kloefen aan de voeten. Drie dagen lang blijven ze daar op hun plaats, trotseren stoïcijns de spreekwoordelijk geworden regenbui, welke op één van die dagen *moet* vallen, en verdwijnen daarna terug voor een jaar uit de circulatie. Een jury, samengesteld uit bewoners van de wijk, heeft hen gewetensvol gekeurd en heeft de koddigste figuren met geldprijzen bekroond. Allerhande volksspelen grijpen plaats; een stoet, waarin ook de reuzen van de wijk mede opstappen, gaat uit.

Wat of wie stellen deze poppen voor? Wie of wat beelden ze uit? Wat was de oorzaak van hun verschijnen?

Zoals bij vele volksoverleveringen is hier ook de betekenis van het feest voor een deel verloren gegaan; niemand kan met zekerheid het ontstaan van dit eigenaardige volksgebruik mededelen.

« Koveken » zoals de kermis genoemd wordt, is na « Rozenkermis » welke haar ontstaan vond in het « derde mei » vieren⁽¹⁾ onzer boerenmeiden en -knechten op de wijk Rozen, een der oudste wijkkermissen hier.

Vaak worden rond de wieg van deze meer dan honderdjarige kermisvogel de figuren geplaatst van konsul Bonaparte en de meier P.B. Van Kerckhove (1798-1804) om de ouderdom van dit volksfeest des te treffender te illustreren. Men verhaalt de reis die Napoleon, als eerste konsul, ondernam op 13 juli 1803 van Gent naar Antwerpen. In Lokeren werd hij op prachtige wijze ontvangen. De latere keizer van Frankrijk was over de ontvangst zo tevreden, dat hij meier Van Kerckhove een gouden snuifdoos schonk.⁽²⁾

De traditie wil, dat deze meier de illustere voornaam Jakobus droeg en zo geliefd was, dat hij gemeenzaam Koben of Koveken genoemd werd. De kermis zou het bezoek herdenken dat Napoleon aan Lokeren bracht en zou tevens een hulde wezen aan de populaire burgemeester.⁽³⁾

Strookt deze volksoverlevering met de werkelijkheid? Niets laat toe dit te bevestigen. Naast het feit dat de toenmalige meier Van Kerckhove Pieter-Benedict naamtekende, waaruit men moeilijk het verklein- of troetelwoord Koben of Koveken kan produceren, wijst niets erop dat de kermis uit de Franse overheersing zou

1 PEETERS, K. C. : *Eigen Aard*. Antwerpen, 1963, 316.

2 POTTER, Fr. de & BROECKAERT : *Geschiedenis der stad Lokeren*. Gent, 1884, 171.

3 ES, P. van : *Van Koveken en Wanne, de Lokerense reuzen*. Winterhulp, jan. 1942, 11-14.

dagtekenen. Bij de bewoners der wijk blijkt omtrent het ontstaan der kermis een Babelse verwarring te heersen; ze herdachten pas in 1927 het honderdjarig bestaan met grote feestelijkheden⁽⁴⁾ en in 1961 vierden ze de « 125e Kovekenskermiss ».⁽⁵⁾ Dit zou het ontstaan der kermis omstreeks 1827 situeren. Anderen zetten de klok verder achteruit en sleuren er de septemberdagen van 1830 bij. Die laatste voorstelling schijnt onwaarschijnlijk. Lokeren kende door de vereniging met Nederland en het economisch beleid van koning Willem I een bloei en ontwikkeling; het zal in de scheiding geen reden gevonden hebben dit gebeuren vreugdevol te herdenken.

Pas dertig jaar later zou dit, zoals we verder zien, mogelijk worden. Toen waren de toestanden echter helemaal anders, was een nieuwe generatie aangetreden en had Leopold I, dank zij zijn voorzichtig en wijs beleid, ook de vroegere vurige Orangisten dichter rond zijn troon weten te scharen.

In 1856 herdacht men overal de 25e verjaring der troonsbestijging van Leopold I. Juist deze feesten, menen wij, zijn aanleiding geweest tot het stichten der kermis op de Heirbrug.

De Lokerse weekbladen, die een rijke bron leveren voor de studie van het volksleven in de vorige eeuw, maken vóór 1856 geen melding van een kermis op de wijk Heirbrug. Nochtans vinden we de kermissen der overige wijken steeds regel-

Met TOELATING der OVERHEID der STAD LOKEREN

hebben de vereenigde Vrienden van den

W I J K H E I R B R U G,

besloten van op den laetsten Zondag en Maendag van September 1856,

EENE KERMIS TE VIEREN,

waer zy besloten hebben schoone VOLKSVERMAKEN te geven.
en verscheiden Pryzen te laten winnen, bestaende in de navolgende :

DES ZONDAGS,

Om ter HARST LOOPEN van aen A. Coppieters,

tot aen J. de Schryver. om 3 uren des namiddags

HONDENKOERS, om 4 uren des namiddags.

EZELSKOERS, van aen J. Kenes, tot aen Petrus de Cock.

DES MAENDAGS,

TOURNOOISPEL, aen de herberg den Souterian, om 4 uren.

KALOTBYTING, aen de herberg het Moleken, om 5 uren.⁽⁶⁾

4 De Stad Lokeren, 17/9/1927.

5 Het Reklaamblad voor Lokeren, 21/9/1961.

6 De Durmebode, 7/9/1856.

matig aangekondigd en na afloop druk gekommentarieerd. We vinden o.a. de kermis der wijk Staakte (Bijlenskermis) in 1851, Heiende (Smauterhamkermis) in 1852, Rozen (Picavetkermis) in 1853. Pas in 1856 treffen we de eerste aankondiging van een kermis op de Heirbrug aan, in een weekblad.

Dat 1856 het geboortejaar der kermis is, bewijst volgend feestprogramma uit een ander weekblad :

1 8 5 6 - 1 8 8 1.

25ste JUBELFEEST der KOVEKENSKERMIS

INHULDIGING der WEL - EDELE HEEREN STICHTERS op Maandag
26 September, 2e Kermisdag.

De stoet ingericht vormt zich aan de standplaats der ijzeren wegen, om 3 uren namiddag en zal onmiddelijk de bijzonderste straten der stad doortrekken, in dezer voege :

1. Ruiters Vaandeldrager, 2. Ruiters Bazuinblazers, 3. Ruiters op Wippelpaarden, 4. Fanfaren-korpes van Nieupoort-Lokeren. 5. Maatschappij « Vies Gespan ». 6. Rijtuigjen der Vrienden. 7. Prachtig rijtuig, Jan en Karel, 't zamen 174 jaar met jonge poesjes. 8. Praalwagen en Maagdekens verbeeldende Flora. 9. Eere-wachten (Gardes d'honneur à cheval). 10. De Jubelarissen.

's Avonds Vuurwerk en Verlichting.

Namens het Bestuur :

Gustaaf Van de Velde.
Jozef Walgrave.

Adolf De Noos
Louis De Wilde.⁽⁷⁾

In de weekbladen die te Lokeren in de voorgaande eeuw verschenen — en het zijn er heel wat — we vermelden ze even : « Gazette van Lokeren », « De Vrede », « De Durmebode », « De Lokeraar », « De Vrije Stem », « De Stad Lokeren », kunnen we tamelijk nauwkeurig en regelmatig de eerste levensjaren en de groei van onze levenslustige kermisgast volgen.

In de eerste plaats versterken en verstreken ze de bevestiging, dat het ontstaan der feesten nauw verbonden was aan de onafhankelijksviering van 1856. Er is op de wijk zelfs een maatschappij gesticht « De Kring der Vaderlandsvrienden » met het doel jaarlijks « de roemryke Septemberdagen met luister te vieren ». We vinden in de 't begin de kermis aangekondigd onder de titels « De Septemberfeesten op de wyk Heirbrug » of « De Onafhankelijkheidsvieringen ». Onder de stichters van de kring is een Van Kerckhove vermeld, hij bekleedde het ambt van sekretaris of geheimschrijver. Er is op de wijk ook een bolmaatschappij gevestigd in een lokaal bij K.(oben?) Van Kerckhove. Wij vragen : is die een nazaat van meier P.B. Van Kerckhove misschien die de gouden snuifdoos van Napoleon kreeg?

⁷ Gazette van Lokeren, 25/9/1881.

Is met de jaren de naamverwarring ontstaan welke de stichting der kermis in verband bracht met dit fameus bezoek? Zou het te ver gezocht zijn? Deze K. Van Kerckhove was een stichter der maatschappij die de wijkfeesten inricht; zijn naam staat herhaaldelijk op de kermisprogramma's; hij is daarenboven uitbater van een welbekende herberg met feestzaal en tuin die hij meermalen ter beschikking stelde voor de feestelijkheden, was een populair figuur; zou het te ver gezocht zijn deze man te identificeren met Koveken naar wie de kermis later genoemd is? Wij houden het niet voor onmogelijk, doch laten het bij deze poging te veronderstellen om de raadselachtige figuur van « Koveken » te ontsluiëren, daar verdere gegevens ontbreken.

Tot in 1867 worden de « Vaderlandsche feesten » op de wijk trouw gevierd, doch behalve « ... het losbranden der kanons en het opryzen der nationale kleuren » vindt men weinig patriotisch op het programma. Oordeel zelf en lees hoe onze voorouders de « roemryke Septemberdagen » wisten te herdenken: « Loopkampstrijd met Kruiwagen; de vrouwen zullen hunne mans om het hardst voeren. — Schieting met de bolpyp. — Muilentrekken. — Mastklimming. — Zaklooping voor vrouwvolk. — Luchtbal met vuerwerk. — Palingbyting naer het nieuw systeem.⁽⁸⁾ Stellen we ons dit bonte kleurige kermisgedoe voor tussen de 5 windmolens welke in die jaren op de wijk hun wicken rondwentelden, en we krijgen een tafereel dat Breughel en Teniers zelfs in hun stoutste dromen nooit hebben durven borstelen.

In 1868 verdwijnen de « Septemberfeesten »; voor het eerst vinden we de naam « Kovekenskermiss » op de affiches. Vanaf deze periode geraakt de kermis wijd in de omtrek bekend. Laten we grasduinen in de programma's en een kleine bloemlezing samenstellen van de volksspelen uit die tijd.

Loopstrijd, (Steeple Chase) afstand 300 meters; twee hinderpalen.

Voor vrouwspersonen, inlands ras, hebbende vijftien jaren bereikt en de vijfendertig niet overtreffende. Geene worden tot den strijd aanvaard ten zij wel gewaschen en behoorlijk opgetooid.

Stelling - Steeple - Chase - Handicap. Loopstrijd voor geiten, binnen België geboren en in andere loopstrijden niet bekrond.

Hardlooperij voor mannen, over hinderpalen en door tonnen.

Loopwedstrijd met kruiwagen en levende puiten. Van aan De wilde tot aan Mie papteste.

Opstijgen van den Souterrein bij den Vuilen Witten.

Tusschen de twee roeten, ringsteking in galop voor vrouwvolk.

Van aan Nette Van Heckes tot aan den Bruinens, zaklooping.

Een beetje verder in 't Lanck rek, van aan Leonie Poepegat tot aan Vuilen Witten Konkoers met levende puiten op kruiwagens. De puiten worden gestempeld bij Vinus.

Muizenschieting met den handboog voor vrouwvolk, bij Paaken.

Liegen om prijs, bij Louis De Wilde.

---

8 Gazette van Lokeren, 22/9/1861.

Tooten en smoeltrekken, bij Stiene Puiste.

Kampstrijd met duiven op Risquons-Tout, voor Maagden en Vrouwen, bij Ré den Bakker.

Toernouen op rijtuigen, zeer vermakelijk en tevens nat spel.

Rijstpap eten. Muurken rotsen.

De poppenfiguren die tegenwoordig vanaf de zaterdagmiddag aan de huizen hangen, verschenen vroeger de zondagmorgen. Vele poppen werden toen aan een koord, die over de straat gespannen was, opgehangen. Door het huidig verkeer is dit praktisch onmogelijk geworden.

Ook op een gedeelte van de wijk Nieupoort, de Lokerse End nl. niet ver van de Heirbrug, heeft jarenlang het gebruik bestaan, tijdens de kermis poppen aan de huizen op te hangen. Sieskens-kermis, zoals ze genoemd wordt, ontstond er omstreeks 1875-80. Evenals op de Heirbrug werd daar door het ophangen van een pop een populair figuur van de wijk, n.l. Sieske Pryckers (François De Prycker) de stichter der kermis, in herinnering gebracht.⁽⁹⁾ De kermis wordt nog gevierd, maar de poppen zijn er na de laatste oorlog verdwenen.

Sinds meer dan een eeuw behoort tot de jaarlijkse kermisgebruiken de traditioneel geworden regenbui die op een van de drie kermisdagen vallen moet.

Geen Kovekensfeesten zonder regen... reeds in 1857 vinden wij deze ongevaagde attractie in de krantenverslagen : « ... des maendags hadden er verscheidene bollingen plaets, doch het aenhoudende regene heeft belet deze dag met luister te vieren... » In 1859 « ... wegens de regen is de Muzykmaetschappij niet kunnen uitrukken ». In 1860 « ... er waren verschillende volksspelen voorzien welke echter wegens aenhoudende stortregens niet konden doorgaan ». In 1866 « ... de gewone heirbrugfeesten zijn dit jaar door het slechte weder verhinderd geweest. » Van jaar tot jaar bijna lezen wij dergelijke berichten. In 1881 is het een traditie geworden, want we lezen : « ... Koven dient gevierd te worden, ondanks het praten der moedwilligen die hem het slechte weder ten laste leggen... » Geen wonder dat deze nattigheid aanleiding heeft gegeven tot menig typisch gezegde en volksspreuk. « 't Is eenen pisser gelijk Koveken » wordt gezegd van een kleine die wat al te veel zijn doeken nat maakt. En de bewoners der wijk krijgen als hun kermis nadert, voor raad : « Naai Kovekens voorbroek dit jaar maar met een dubbelen pekdraad dicht » of « Vergeet zijn broekspijpen niet vast te binden van onder. » Er zijn ook nog andere volksgezegden waarin sprake is van een tamelijk ingewikkelde operatie op de persoon van Koveke, doch die laten wij hier, welvoeglijkheidshalve, liever achterwege. Ook een volkskundige moet zijn manieren bewaren. Zoals vele populaire en volksgeliefde figuren geraakt Koveken tenslotte voor een tijd in de politiek verzeild.

De ongelukkige schoolstrijd van 1879-1884 welke hier te Lokeren, heviger dan waar ook in Vlaanderen, de bevolking heeft beroerd, families uit elkaar gerukt en veten heeft veroorzaakt die meer dan één generatie eisten om vergeten te worden,

---

⁹ Dank aan de heer Alb. Vispoel, Zeveneken voor de inlichtingen.

maakte van Koveken jarenlang een Don Quichot en verdeelde de wijkbewoners in twee vijandelijke kampen. Er werden blauwe Kovekens uitgehangen en er waren Kovekens van de « Tjeven », dit laatste een typisch Lokerse benaming voor al wat klerikaal was. De twee muziekmaatschappijen welke de stad dan telde; de « St.-Cecilia » en de fanfare van den « Burgerskring » hebben meer dan een heroïsch gevecht geleverd en wie tijdens die fameuze « Kermisdagen » op de wijk een pint wou drinken moest er geografisch goed bekend zijn, want het was niemand geraden een verkeerde herberg binnen te gaan, heelhuids kwam hij er voorzeker niet buiten. Twee verschillende kermisaffiches werden uitgeplakt en 's avonds deden al de agenten der stad op de wijk dienst « ... met de blanken sabel in de hand en de gendarmen de « bayonnette au canon ».

Toch haalt de geest van Uilenspiegel het af en toe wel even. In 1891 schafte het gemeentebestuur de danspartijen, die in alle herbergen vrij gehouden werden, af. Koven protesteert :

Ter gelegenheid van Kobekens-kermis,

zal er Zondag bij Seraphien Baetens het vernmaarde Kobeken te zien zijn in zijn groote zaal. Hij zal er zeer ontsteld uit zien omdat hij dees jaar niet zal kunnen dansen. Alwie hem zal zien, zal overtuigd zijn dat Kobeken niet op zijn gemak is. Daarbij zal men er eene lekkere groote pinte geersten bier kunnen verkrijgen. Zij zal ingestampd zijn.

Elk zeg het voort. (10)

De burgemeester, leden van het schepenkollege, het feestkomitee en de inrichters van de Kovekenskermissen tonen de nieuwe reuzen in september 1967. Uiterst links en rechts bevindt zich een lid van de Kovekensgroep, met de typische kledij.

10 Gazette van Lokeren 27/9/1891.

De kermis slabakt meer en meer; in 1914 is ze slechts een schim van vroeger. In 1918 zijn echter alle vooroorlogsche veten vergeten. Heirbrug herleeft! Er wordt een veloklub opgericht « De Lokerse Sportvrienden » en in 1920 heeft terug een kermis plaats. De Kovens verschijnen weer aan alle huizen, in 1927 herdenkt men het honderdjarig bestaan der kermis. Er wordt een reuzenpaar geboren « De Koven en de Koverinne », deze zullen nu jaarlijks in stoet door de wijk trekken.

De oorlog 1940-45 legt weer alle festiviteiten stil, doch nauwelijks is deze voorbij of nieuwe mensen staan klaar de aloude kermis terug leven in te blazen. Op 6 oktober 1945 wordt een maatschappij gesticht « De Kovensvrienden » gekleed in de traditionele kledij der kovekensfiguren; blauwe kiel, rode halsdoek, zwart klepklaksken, houten kloefen aan de voeten, zijn ze tegenwoordig bij elke rondgang der Heirbrugse reuzen.

Neen, Koveken is nog lang niet dood!⁽¹¹⁾

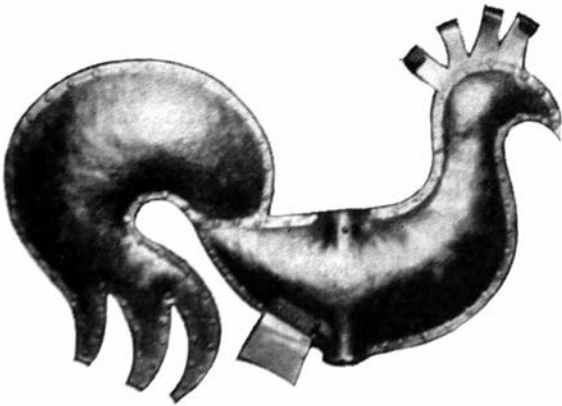
Beste lezers, komt gij ook eens de vierde zondag van september de Kovekens van Lokeren bezoeken? Wij garanderen U een flinke regenbui, Koveken zal zoals alle jaren trouwens zijn plicht doen.

En of ge nu Blauw zijt of « Tjeef », gaat gerust in alle herbergen binnen, niemand zal er U scheef bezien en wees er van overtuigd... het bier is er overal even lekker. Pret en verzet heerst er alom! Schol!

Fr. DE VOS

Torenkruis van de Gentse St.-Niklaaskerk

Tijdens een bezoek aan de herstelingswerken van St.-Niklaaskerk waren we in de gelegenheid biezonderheden te vernemen over het vorige en het huidige kruis, de bekroning van de gerestaureerde vieringtoren⁽¹⁾.

Het vorige kruis, geplaatst in 1898, bestaande uit kruis en bol werd van de toren genomen in januari 1961. De torenbekroning was wegens oxydatie zo beschadigd dat het zelfs niet meer mogelijk was om het afbraakvoorwerp te

bewaren. Niettegenstaande de erbarmelijke toestand vond men nog in de koperen bol een onbeschadigd perkament terug, formaat 30,50 cm × 14,50 cm, met de geschreven tekst

¹¹ Het Volk, dagblad, Gent, 24/25 sept. 1966 : Raar maar waar : Poppen en figuren.

(1) De heer Revijn, opzichter der werken, bezorgde de inlichtingen. Hiermede betuigen we hem nogmaals onze beste dank, alsmede voor het in bruikleen geven van de filmen voor het maken der foto's

Ten jare 1898 op 11 April, zijnde tweeden
Paaschdag, werd dit kruis, met haan en bol.
op den toren geplaatst, nadat het plechtig
was gewijd gewoorden na de hoogmis.
Het werd vervaardigd volgens de teekening
van den hr Van Assche, bouwmeester, en ge-
plaatst onder leiding van den heer De Bruyn
ondernemer, met medehulp van den hr Fr. De
Stoop loodgieter.

Tot getuigenis en bevestiging

De schatbewaarder
D. Legers-Bogaert

H. h. Claeys
past. St Nic' Gandae

stempel
St.-N.kerk

Op de keerzijde van het perkament staan drie namen, vermoedelijk handtekeningen, nl. van : *Petrus i*⁽²⁾; *Jacques De Bruyne, Ledeberg*; *F. De Stoop Gent*.

Het origineel perkament berust thans (april 1967) op de bouwwerf van de St.-Niklaaskerk.

De jongste bekroning van de St.-Niklaaskerk geschiedde op de dag der Gulden Sporen in 1962. De heer Revijn die zo bereidwillig ons te woord stond, had het aangedurfd, om samen met de vakman De Visscher, de stoutmoedige karwei op te knappen. Bijgevoegd beeld spreekt voldoende om hun vakkennis en durfkracht te onderlijnen.

Alhoewel het werkje in alle eenvoud verliep, zonder de aanwezigheid van persoonlijkheden en zonder officiële begroeting, hebben alle vaklui van de bouwwerf dit niet beschouwd als een alledaagse gebeurtenis. Een traditie van de metselaars werd ongekunsteld in ere gehouden en wellicht, onbewust, door iedereen meegevoeld en meegeleefd.

Voor bouwwerklui heeft het plaatsen van een haan op een kerktoren dezelfde betekenis als het steken van de mei op een gewoon gebouw. Het torendak lag in 't droge in juli 1962 en de mei moest gestoken en gevierd worden. Zulks gebeurde

(2) Vermoedelijke handtekening van de klokkeluidder Petrus Van de Voorde, die wellicht niet meer schrijven kon dan zijn voornaam.

in intieme kring onder de vaklui in de geest van de traditionele meiviering der metselaars met ate, drank en luim.

Naar het voorbeeld van een oude geplogenheid werd ook een bericht in de roodkoperen bol gestoken.

Zoals men ziet op de afbeelding, opent en sluit de bol door middel van scharnieren.

In de bol berust een perkamenten dokument, formaat 47 cm × 15 cm, de tekst werd met een ato-pen geschreven.

Ten jare 1962 op 11 Juli werd dit kruis met haan en bol op de in herstelling zijnde toren geplaatst.

Het werd vervaardigd volgens tekening van Architect Adrien Bressers en uitgevoerd door kunstsmit François van Gent⁽³⁾.

De restatiewerken geschieden onder leiding van de heren :

Prof. Ing. Riessauw;

Bressers, leidend Architect;

Vandenbogaert, Provinciaal architect;

Baetslé, Ing. Diensthoofd der Stad Gent;

Revijn, Inspecteur der Stad Gent;

Prof. Lemaire der K.C. van M. en L.⁽⁴⁾

Broucke en Van Herreweghe, Ingenieurs van het bureau Seco⁽⁵⁾;

Marchand, aannemer⁽⁶⁾

Peters, Bouwk. tekenaar van het bureau Bressers;

De Visscher, Conducteur van de aannemer

De Heer E. Claeys was toen Burgemeester der Stad Gent en de

Z.E.H. De Bruycker Pastoor van St Niklaaskerk

De heren Revijn en De Visscher plaatsten haan en bol.

Deze mededeling over het torenkruis van de St.-Niklaaskerk toont aan dat ook een welbekende *overgangsrite* nog steeds leeft. Haan, kruis en bol zijn het produkt van kundig vakmanschap waarin de handenarbeid de hoofdrol speelt. Dit getuigenis van smeedwerk en koperdrijfkunst mag, naar ons oordeel, worden beschouwd als een aanwinst voor het Gents patrimonium van kunstvakwerk.

M. DAEM

(3) In het atelier van de Gebr. Maurice en Achiel François, Congostraat te Gent.

(4) Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen.

(5) Seco, Controlebureau voor de Veiligheid, Belliardstr. Brussel.

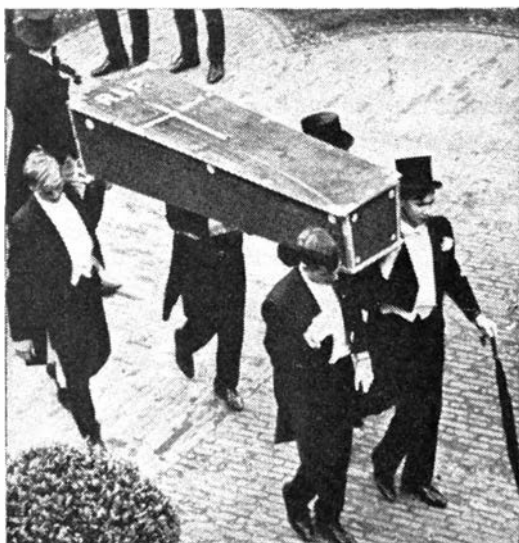
(6) n.v. Marchand, Waterloolaan te Brussel.

ZOEKEN EN ZANTEN

GENT. — Studentengebruiken. Het vieren van de « uitvaart » bij de rhetoricanen van Atheneum en Lyceum.

Mensen die een langere tijd eenzelfde lot hebben gedeeld, nemen niet van elkaar afscheid met een handgebaar en vaarwel, maar zullen trachten iets te doen waardoor aan dit afscheid meer luister wordt bijgezet. Zij organiseren een feestje, houden een toespraak, gedenken de voorbije dagen en wensen elkaar veel succes.

In vele scholen van het middelbaar onderwijs vieren de leerlingen der rhetorica's op de een of andere wijze het einde van de humanioratijd. Volgens de gebruiken van de school, de tegemoetkoming van de directie, de inspiratie van de feestvierders kan die viering variëren van een intiem diner ergens buiten de school tot een uitgebreid programma, waarmee een hele dag wordt gevuld.

De rhetoricanen van de Gentse Athenea en van het Lyceum maken echt iets feestelijks van die dag, hoewel de naam die zij aan die gebeurtenis geven, het tegendeel zou doen verwachten; zij spreken van « Uitvaart ». De rethorica wordt ten grave gedragen. Het « begrafenisfeest » is echter niet alleen een afscheid van de humaniorentijd en van de school waar zij een ruim voldoende deel van hun schone jonge leven hebben geofferd op de altaren van de regelmaat, de tucht, de orde, de controle. waar zij, de gewillige leerlingen, getiraniseerd zijn geworden door onwillige leraars

en kwaadwillige studiemeesters, maar is ook — zij het dan weinig academisch — de vreugdevolle inauguratie van een nieuw leven dat elders gaat beginnen.

De uitvaart is geen nieuw gebruik. Reeds vóór 1940 hielden voorgangers uit het Atheneum aan de Ottogracht zulke plechtigheden en na de oorlog was een rhetorica zonder haar uitvaart ondenkbaar. Het ceremonieel heeft gedurende al die jaren omzeggens geen wijzigingen ondergaan, wel is het aantal celebranten flink toegenomen. Op 20 mei 1967 namen meer dan 200 jonge mensen deel aan de optocht en de diverse esbatterementen.

Wie zich op 'zo'n bewuste zaterdagmorgen (in de tweede helft van mei) op weg begeeft tussen St.-Pietersstation en de Vrijdagmarkt, zal zijn vakerige ogen misschien eens uitwrijven, wanneer hij nu hier, dan daar, jonge mannen ziet, gekleed in rok, met hoge hoed of bolhoed en gewapend met een paraplu. Zij zijn op weg naar de plaats waar de stoet zal worden gevormd; het ene jaar is dat de Vrijdagmarkt, omdat eerst het Atheneum-Centrum bezocht wordt, het andere jaar is dat het Maria-Hendrikaplein, omdat het Atheneum-St.-Pieters eerst aan de beurt komt. Onderweg van het ene Atheneum naar het andere worden aan het Lyceum de vrouwelijke genodigden afgehaald.

De verplaatsing gebeurt met open vrachtwagens, opleggers of met paard en kar. Op een van de wagens ligt een doodkist waarin de overleden rhetorica rust. De aflijvige wordt niet erg piëteitsvol gemanipuleerd; de « familie » maakt zeer veel misbaar.

Aangekomen aan een van de drie scholen, stroomt de lawaaierige groep binnen, toeters, een hoorn, een sirene, ratels gebruikend. Op een

speelplaats gaan alle deelnemers zich opstellen rond diegenen onder hen die van hun eigen school afscheid komen nemen en in het bijzonder rond de redenaars. Intussen hebben alle leerlingne van de school verlof gekregen de plechtigheid te gaan bijwonen; ook de heer(mevrouw) Studieprefect(e) en personeelsleden zijn aanwezig.

Uit naam van de leerlingen der hoogste klassen en van de redactie van het schooltijdschrift voert de hoofdredacteur het woord. Hij haalt (uiteraard grappige) herinneringen op uit het voorbije schooljaar, vraagt de leraars begrip en mildheid te willen betonen tijdens de aanstaande examenperiode en draagt de fakkel over aan de volgende generatie in de persoon van de nieuwe hoofdredacteur. Nadat deze zijn soliditeit heeft bewezen door te proeven van de « rheto-pap », een twijfelachtig mengsel van alleszins eetbare ingrediënten, houdt hij zijn maiden-speech, soms een eerder ernstige aankondiging van het nieuwe werkprogramma, soms een persiflage. In een derde rede worden prijzen uitgereikt aan directie en personeelsleden van de school, indien zij zich op enige wijze onderscheiden hebben ten aanzien van de leerlingen. Daarna verlaten de feestvierders hun publiek dat zij hebben voorgelicht, vermaand, bezworen en moed ingesproken. Stoetsgewijze gaan zij dan naar de andere scholen. Na het officiële gedeelte volgt het banket in een Gents spijshuis; aan het bal nemen vanzelfsprekend alle deelnemers en aanverwanten deel.

De respectieve directies staan gunstig tegenover die viering, ze werken samen, maar houden een oogje in het zeil, opdat de intocht in de school een « blijde intrede » zijn zou en niet een « inval der barbaren ». Het normale schoolleven moet na die memorabele dag nog een vijftal weken doorgaan. Leerlingen vinden het wel jammer dat het afscheid niet gevierd wordt na de examens : de vreugde is getemperd door het weinig bemoedigende vooruitzicht van de dingen die nog komen moeten.

Sedert een paar jaar wordt meer en meer kritiek uitgebracht op de bestaande uitvaart-formule. Het is inderdaad zo, dat nieuwe promoties die toeschouwer zijn geweest bij de uitvaart der voorgangers, graag op een originele manier feest zouden willen vieren.

Tot nu toe is het bij zwakke pogingen gebleven : sommige eerstes verkozen de Schotse kilt of de beat-dress boven het klassieke zwarte pak, dat als te « burgerlijk » wordt aangezien; de meisjes van de promotie 1967 gaven de voorkeur aan een minirok. Steeds meer leerlingen zijn ervan overtuigd dat iets nieuws moet gevonden worden, maar bruikbare ideeën kwamen nog niet uit de bus. Wellicht wordt de uitvaart 1968 zo « klassiek » als de voorgaande jaren. Luk VAN DE VELDE

SLEIDINGE. — Verbodsbepalingen.

— *Gemoet daar nie' gaa' schieten binst d'hoogmesse, hoort!*

1. 's Zondags meug-de geen ARBEIDSWERK (zware handenarbeid) doen, zeker nie' onder d'hoogmesse. Dá wordt zienlijk gestraft.

Lewie V., die op da' kasteelken woondege in 't X...straatjen, had hij binst d'hoogmesse zijnen boom nie' uitgedaan, hij ha' daar nog geweest.

Hij kaptge 'n perenboom uit op zijn hof onder d'hoogmesse. Den boom was haast uit. Hij moest maar éne kap nie' meer doen, en zijnen boom valdeg' uit vlak op zijn been. Het was rad af.

Ze hên hem toes naar Gent gevoerd. Nadien hên z'hem terug naar huis gebracht, maar het beterdege nie' meer. Hij hee't de kolle — 't vier dat' ze zeggen — daarin gekregen, en hij is ervan dood.

2. Ook JAGEN meugde de zondag nie' doen onder d'hoogmesse.

Staf D. ging gaan schieten binst d'hoogmesse. Zij' moeder zei nog :

— *Gemoet daar nie' gaa' schieten binst d'hoogmesse, hoort!*

— *Ooi, ooi, ooi!* ,zeit hij, en hij trok toch maar op, mee zij' gewere.

Was da' ne fezant of wa', 'k en weet het nie', maar hij schoot en de eerste scheute die hij gaf, was zijnen arm af.

Hij is dan gaa' rondrij'en mee een hondekerre, mee sette (sajet). Hij woondege toen nog op Volpenwege nevens S...es. Later is hij op 't Zwaantje⁽¹⁾ gaa' wonen in 'ne winkele.

3. In 't jaar elve (1911), geloof ik, hee't 't daar nekeer zoe 'nen heten zomer geweest : maanden en maanden drogen achtereen. Toes begoest het alzo lijk een vlage wa' te regenen. Da' was 'ne zondag, en Lod V. pakte zij' peerd mee zijn kerre en zijn ege om loof te gaan ZAAIEN, vlak onder d'hoogmesse.

En de mensen zein :

— *Hij moest toch geen raap hên zekere, a's hij zo de zondag staat loof te zaaien!*

En hij had hij geen ook. Er is daar haast niet van opgekomen.

— *Zie-de 't nou, zein de mensen : waar is nou zij' loof dat hij de zondag gezaaien hee't?*

Hij hee' geen rape moeten trekken!

4. Voor 't MENNEN van den oogst, als 't nodig was de zondag, zou'n ze toch altijd nog gewacht hên, tot da' d'hoogmis gedaan was.

5. En in d'herbergen zou'n ze nie' GESCHONKEN en nie' GEBOLD hên binst d'hoogmesse, veur gee' geld!

6. Binst d'hoogmesse meugde ook nie' elders gaa' zitten, maar moet-te thuis zijn⁽²⁾. Mij' vader en mij' moeder lazen dan altijd uldere paternostere.

7. Eindelijk is het ook nie' geprezen de zondag MESSEN TE SLIJPEN. Mij' vader zou toch nooit messen staa' slijpen hên op dieën dag. Miel W. al evenmin. En, als g'er wilt op letten, 'k zal ekik dat ook nooit nie' doen.

Zegpersoon : M. M., 74 jaar, huishoudster, woonachtig op wijk Volpenswege.

G. DE KEERSMAEKER

(1) wijk te Sleidinge.

(2) Hiermede bedoelt men de mensen die in de vroege reeds de zondagmis hebben bijgewoond.

ST.-AMANDSBERG. — Tentoonstelling « St.-Amandsberg 100 Jaar ».

Het was een gelukkig initiatief, ter gelegenheid van de Open-Schooldagen in de Rijksmiddelbare School te Sint-Amandsberg, op 24 en 25 juni 1967, een tentoonstelling Sint-Amandsberg 100 jaar in te richten.

Temeer daar onze gemeente, vroeger afhankelijk van de gemeente Oostakker, sinds ze zelfstandig werd in 1872, derwijze demografisch is uitgegroeid tot een zeer grote voorstad van Gent.

De tentoonstelling zelf, waarvoor de heer bestuurder E. Parez zeer onbaatzuchtig en daadwerkelijke steun verleende (ere zij hem) was uitgegroeid tot een evenwichtige en goed gedocumenteerde gebeurtenis, dank zij de heren De Caluwé en Van Bost, die met een bewonderenswaardige ijver hun verzamelingen, en dat was niet weinig, oordeelkundig hebben ten dienste gesteld van de belangstellende bezoekers.

Het bezoek van vice-minister De Clercq en het College van Burgemeester en Schepenen zette de tentoonstelling nog meer luister bij, en menig oud inwoner der gemeente stak zijn bewondering niet onder stoelen of banken bij het bezichtigen van zoveel oude hoekjes voorgesteld op foto, tekening of schilderij.

Om een voorbeeld te noemen. Het was tussen onze leden heemkundigen algemeen als wanhopig aangezien, eens een beeld van een van de talrijke verdwenen windmolens van Sint-Amandsberg te zien te krijgen en daar komt onverwacht de heer Hartmann met een oude foto aandragen, een zicht van de nog niet bebouwde Molenstraat met de molen. Dat was een ontdekking van belang!

De onbaatzichtigheid van de inrichters en medewerkers van de Heemkundige Kring « de Oost-Oudburg » zij hier geprezen en strekt hun tot ere. Dat ze bedankt zijn dat weten ze en dat ze zullen voortwerken dat willen en kunnen ze in het belang van de heemkunde en van de geschiedenis onzer streek.

G. Rouquaert

KEMZEKE. — 850 Jaar.

Deze kleine gemeente nabij de Nederlandse grens vierde omwille van haar 850-jarig bestaan. Kemzeke werd in 1117 tot zelfstandige parochie verheven. Daar bestaat een plaatselijk tijdschrift « 't Klokzeel », volks en humoristisch, dat gegevens van de lokale geschiedenis bevat, en weldra ook legenden en sagen publiceert. De « Klokzeelgroep » (voorzitter Lucien Vereecken) richtte ter gelegenheid van septemberkermis 1967 een tentoonstelling in van oude dokumenten, van gebruiksvoorwerpen en dies meer.

WAASMUNSTER. — Tentoonstelling.

Ons medelid Ben Moens-Lambrechts heeft op 16, 17 en 21 juli in een tentoonstelling in de zaal van de gemeenteschool bewezen, hoe rijk zijn gemeente is en hoevele schatten er in zijn verzameling berusten. De expositie ging door onder de bescherming van het Verbond voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in Oost-Vlaanderen, de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, de Koninklijke

Bond der Oostvlaamse Volkskundigen De talrijke bezoekers kregen een onvermoede kijk op de geschiedenis van de lokaaliteit en van talrijke verenigingen; oude foto's, velerlei prenten, werktuigen en gebruiksvoorwerpen, archeologische voorwerpen die dateren uit de Romeinse tijd of de middeleeuwen pronkten daar. Verscheidene bezoekers hebben het de volkskundige Ben Moens-Lambrechts mogelijk gemaakt zijn rijke verzameling nog uit te breiden.

SINT-BLASIUS-BOEKEL. — Tentoonstelling.

Ons medelid Willy van Schorissen uit Sint-Maria-Horebeke heeft op 7, 8, 9, 10 juli een tentoonstelling gehouden in de zaal van de gemeenteschool te Sint-Blasius-Boekel. Bijgaande drukplaat geeft een klein beeld van de vele voorwerpen die daar aan bod kwamen: weegtoestellen, materiaal van ambachtlieden, o.a. van klompenmakers en van strodekkers; talrijke gebruiksvoorwerpen uit de vroegere burgerkeuken en van onze landelijke woningen werden er fel bewonderd. Bewonderaars uit de hele omgeving en van verder defileerden voor de keurige en rijke verzameling.

R. van der Linden

HUMOR

Herbergteksten in Halle.

Te Halle, in een volkse café, alhoewel met een Franse benaming « Au Canal », troffen we talrijke rijmpjes in het Nederlands aan die de humoristische cafébaas met de hand op kartonnen bordjes had geschreven. We noteerden de pittigste:

— Men mag naar de bazin een oogje pinken

Maar moet zeker betalen na het drinken.

- Toen Mozes op de rotsen klopte
was het een wonder dat er water dropte;
En klopt men hier,
Dan komt er bier.
- Lucifer zit al te wachten
Om de waterdrinkers op te wachten.
- Honden en mannen
Mogen uitspannen,
Katten en wijven
Moeten thuisblijven.
- Drinkt U niet zat.
Anders valt ge op uw gat.
- Bierken, bierken, ik zal u zuipen
Al moest ik op mijn knieën kruipen.
- Hier komt men om te lachen, te drinken, te liegen, te stoefen,
Maar niet om te poefen (krediet krijgen).

Boven de deur naar de koer :

- De afval van het bier
Lost men langs hier.

M. BROECKHOVE (1967)

Koninklijk beroep in Nederland.

De journalisten staan rond Prins Bernard geschaard. Ze verwachten uitleg
nopens een en ander vraagstuk. Plots stelt hij op fluistertoon de vraag :

- Weet U welk beroep ik feitelijk uitoefen?
De journalisten zwijgen voorzichtig en nieuwsgierig.
- Raadt vrij en vrank! moedigt hij hen aan.
- Ja, U bent prins-gemaal.
- Neen, dat is geen beroep. Wil ik het U gemakkelijk maken?
- Ja, as-je-blijf.
- Denk aan een merk van sigaren!
- Wel, senator?
- Neen, heren.
- Ritmeester dan?
- Nog minder.

De journalisten schudden het hoofd. De inspiratie laat hen in de steek.

- Luister, ik zal het bekennen : « hofnar »!

R. L.

DISKOTE'EEK

1. Oudvlaamse Liederer : Produktie Nationale Diskoteek van België. D.N.B. 30.003 D.P. Techniek : Philip Cape. Omslagontwerp : J. Gustavo.

In de loop van vorig jaar bracht de Nationale Diskoteek een plaat op de markt die in alle opzichten onze lof opeist. De langspeelplaat bevat dertien Oudvlaamse liederen; dergelijk aantal doet rillen; hier bestaat er geen gevaar. De liederen stammen uit de verzameling van Florimond Van Duyse; de teksten daarvan zagen meestal het licht in de zestiende eeuw, zo in het « Antwerpsch liederboek » (1544) : Ick arm schaepken aender heyden, Verlangen, ghi doet mijnder herte pijn, Hoe mach een man zijns levens lusten. Die vogelkens inder muten, o lustelijke mey, och ligdy nu en slaept, Ic hadde een gestadich minneken, Ic weet een vrouwen wel bereyt; in « Diversche liedekins » (Ghendt 1574) : Ic vrijdd' een vraukin alsoo fijn; in het « Oudt Amstelredams liederboek » en het dito « Nieu Amst. Liederboek » (1591), enz.

Renaat Verbruggen zingt de liederen. De luitiste mevrouw Hertha Theunen-Seidl begeleidt hem. Verbruggen beschikt over een zeer plooibare baritonstem; deze waarde en een uiterst gave

dikte laten melodie en tekst versmelten tot een hoogtepunt van een artistieke prestatie. Hertha Theunen-Seidl is een weergalozes kunstenaars voor de luit.

In ons land hebben talrijke personen het als onmogelijk beschouwd dergelijke liederen volwaardig op een plaat te laten opnemen. Het wonder is geschied. We beluisteren thans een schat van Oudvlaamse liederen, die voor de meeste muzikliefhebbers en voor de volkskundigen haast onbekend waren. Ze zijn in de ware zin verrukkelijk, niet alleen door een eenvoudige en gemoedelijke melodie, maar tegelijk door de rijke tekst.

In de wereld van de muziek en van de platen treden wezenlijke en ook twijfelachtige waarden in binnen- en in buitenland op de voorgrond. De Nationale Diskoteek heeft een ware cultuurprestatie geleverd door schatten van ons patrimonium uit vroegere eeuwen aan te bieden, langs twee gespecialiseerde vertolkers om.

2. Etnische muziek in België. International Folk Music Council.

In het kader van het Noordzeefestival hield het International Folk Music Council in de Kursaal te Oostende belangrijke studiedagen, op het einde van juli. Op het programma stond o.a. een hulde aan Zoltan Kodaly, de Hongaarse toondichter, pedagoog en volkskundige, overleden op vijfentachtigjarige leeftijd in maart 1967, en voorzitter van de vereniging. Kodaly componeerde vrij

vroeg, zonder enig theoretisch onderricht te hebben genoten. Dat betekende een verrassing voor vele luisteraars, maar de grootste verrassing tijdens het kongres bestond in het feit, dat de Vlaamse diensten van de Belgische Radio en Televisie aan de deelnemers een langspeelplaat schonken met de titel : « Etnische Muziek in België ». Hendrik Daems verzamelde de opnamen en schreef de

kommentaar. De naam van Hendrik Daems is in gans Vlaanderen bekend door de uitzendingen «Zang en Dans in onze Vlaamse gewesten» (die jammer genoeg sinds een paar jaar niet meer in hun traditionele aantrekkelijke vorm naar voren treden). In 1964 publiceerde hij een waardevolle bijdrage in ons orgaan : «De Narrendans van Mater», 185-187. Thans heet Hendrik Daems de taam en naam van ons land doorheen de wereld met de plaat verspreid.

Twee doedelzakspelers van Pieter Breugel (16+2) toelen in een zeer geslaagde reproductie de hoer. Bij de plaat hoort de brochure, in vier talen gesteld. Hendrik Daems schreef de knop en rijk tegelijk geschiedkundige en technische notities opens de klankdokumentatie, de herkomst, het karakter van de liederen en van de dansen. Zijn inleiding wijst op de kiese rol van de vorser. «In onze gewesten moet de volkskunde met een zekere schranderheid en met een groot aanpassingsvermogen in de volks-atmosfeer kunnen binnendringen zonder het natuurlijk element rondom tijd, gebruik en zeden te storen. Enkel dan, en met veel geduld en assimilatie, zal hij nog enkel belangrijke originele muziekdocumentatie kunnen verzamelen».

Zijde I van de plaat krijgt drie verdelingen : a) Archaisch of historisch verband : Het was op een witten donderdag, opname van een rommelpotzanger; Narrendans te Mater, de wondere traditie van een fifier, een trommelaar en een dansende nar; Lofzang ter ere van Ste-Amelberga te Temse, met voorzangers en massazang; Militaire processie te Gerpennes. b) Imitatie van natuurgeluiden, schaapherdersroep (van

ons medelid Jozef Janssens!), kniedansliedje te Etikhove, vogelimitatie van spelende kinderen, heilied bij het inslaan van palen bij dijken, havenbruggen, enz. bij Doel, Ik kwam langs een boomgaard gegaan, te Oud-Turnhout, imitatie van tjuipen en fluiten, kwetteren van vogels. c) Uit mysteriespelen en balladen biedt : De vier gasten, ballade van Jean Renaud, van Sir Hae-wijn, De zang van Evermarus. Zijde II biedt eveneens drie schikkingen : a) Beeld van mespieler. b) Liedjes, een ratel en zanggroep, klankdocumentjes, larcie, 't is van Napoleon, sterre-
lied, St.-Maartensliedje, liedje bij kantwerk. c) Volksspelen, Gies de dulle, kreupeldans te Diest, vastenavondliedje met rommelpot te Bessenich, St.-Pietersviering te Wetteren, Nieuwjaarsrondgang te Zele, Germanie, la Germanie, Gramignon de Liege.

Dergelijke opsomming geeft een vals beeld. Muziek moet men beluisteren en opnieuw beluisteren en vaststellen, hoe fenomenaal rijk we zijn, en door de plaat, én door de kommentaar. Vlamingen lijden licht aan minderwaardigheidscomplex. Hier beschikken we over een volwaardige kunstprestatie, een wetenschappelijke uitgave waardoor we een eersterangsplaats bekleden in dit genre op internationaal terrein. Hendrik Daems ontvangt felicitaties uit vele vreemde landen, tot uit Japan. Het verwondert ons niet. Bij onze hulde voegen we een wens : dat het eigen land hem ten volle moge eren en waarderen, voor al zijn opzoekingen en aantekeningen jaar-bij-jaar, maar meest voor deze plaat, een kunst- en muziekambassadeur van internationaal gehalte.

3. Alpha 1015. Platenuitgave Firma Leman & Gorré, Brussel 9. Partituuruitgave J. Maurer, Brussel 15. — Zes volksliederen bewerkt door Willem Kersters. Koren van het Sint-Lievenskollege te Gent. Leiding: Noël van Wambeke, pr.

Zes Volksliederen :

- A. 1. Komt, vrienden, in het ronde
2. Daar was een sneeuw wit vogeltje
3. Hansje heeft een jasje aan
B. 4. Daar kwam ene boer van Zwitserland
5. Een meisje van Scheveningen
6. Wij zijn al bijeen.

In Nederland bestaat een « Kodifikatie-kommissie voor het Nederlandse lied » (1953) en een Volksliederarchief in de V.A.R.A.-studio's; een afdeling Nederland van de International Folk Music Council; een Nederlandse Vereniging voor de Volkszang.

Wanneer in Vlaanderen dergelijke

Raad voor de Volkszang tot stand komt, komen deze drie platen zeker in aanmerking voor de verzameling.

De Koninklijke Belgische Kommissie voor Volkskunde is ontstaan in 1956 uit de versmelting van de « Kommissie voor het oude Volkslied » (1932) en de Nationale Kommissie voor Folklore (1937). Zou het jaarboek van de Koninklijke Kommissie naast de traditionele bibliografie niet een diskoteekrubriek inschakelen? De besproken drie platen horen in elk geval thuis in een dergelijk repertorium.

Renaat van der Linden

BOEKBESPREKING

HERVE STALPAERT: « De Brugse Volkskundigen De Wolf. » Inleiding Walter Giraldo. V.W.S.-Cahiers. Bibliotheek van de Westvlaamse Letteren. Driemaand. uitgave van de v.z.w. Vereniging van Westvlaamse Schrijvers. Koekelare. II nr. 4/A (1967) 15 blz.

De Westvlaamse schrijvers beperken hun uitgave niet tot de strikte letterkunde. Hervé Stalpaert behandelt bondig de werking van vooraanstaande Bruggelingen in het kader van de volkskunde, vanaf 1840 tot de eeuwenteling. Daarna belicht hij de prestatie van Adolf De Wolf, apoteker te Brugge en vriend van Gezelle. Vooral de twee zonen van de apoteker, Lodewijk en Karel, verpanden hun ganse leven en werkkraft aan Biekerf.

Lodewijk De Wolf vervult een uitzonderlijke rol in de wording en ontwikkeling van de wetenschappelijke volkskunde. Zijn *Volkskundige Boekenschouw - Bibliographia folklorica periodica*, als bijbladen van Biekerf in 1908, levert op korte tijd een internationaal standaardwerk, dat alom bewondering en waardering afdwingt. In 1910 treedt hij tijdens het eerste Vlaams Filogenkongres te Antwerpen op, met het thema: *Folklore als wetenschap*. Dergelijke prestaties beduiden mijlpalen. Niet alleen

het werk van de E.H. Lodewijk De Wolf (1876-1929) schuift in zijn hoogtepunten voorbij, ook zijn broeder Karel (1883-1948) krijgt een rijk en duidelijk beeld, langs de pittige vertelling *Uit het leven van Toontje Tuymelaere en Maatje Mus, Brugsch Volk* en langs andere publikaties.

De uitgave bundelt waardevolle gegevens voor de studie van de volkskunde in het algemeen en van de Westvlaamse volkskunde in het bijzonder.

Walter Giraldo was de aangewezen persoon om in de inleiding de verdiensten, prestaties en uitgaven van Hervé Stalpaert aan te halen.

Het klinkt ongelooflijk, dat een voorman in de wereld van het onderwijs, tevens ook een voorpost, en met welk gezag, bekleedt in de ontzagwekkende wereld van de volkskunde. Drie foto's, een van Hervé Stalpaert, een van Lodewijk en een van Karel De Wolf, illustreren de keurige uitgave.

Renaat van der Linden

JAARLIJKSE ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 29 oktober 1967

Vooraf werden volgende leden die ons ontvielen met een minuut ingetogenheid herdacht :

- Mevr. Vigoureux, Gent.
- de H.H. Dr. Med. Henri De Waele, Gent; Fernand Steux, Gent; Richard Vankenhove, Gent; Leon Vermeulen, Gent en Leon Vervust, Gent.

Laten zich verontschuldigen :

de H.H. Walter Giraldo, Strijpen; Antoon Janssens, Nevele; Prof. Dr. Jan Vandenhoute, Oostakker; Ferdi Van de Vijver, Borgerhout; Maurits Van Wesemael, Gent en André Vanderveken, Sint-Niklaas.

Achtereenvolgens werden volgende punten in de voordrachtzaal van het Museum voor Volkskunde. Kraanlei 41, Gent, afgehandeld.

1. Openingsrede door de Heer Renaat van der Linden, Voorzitter.

Volkskundige Bibliografie

Elke wetenschap steunt en stoelt op bibliografie, ook de volkskunde. Dit steunpunt is van belang in de breedte, dit wil zeggen in de aktualiteit, in de diepte, d.w.z. historisch. Prof. P. de Keyser⁽¹⁾ heeft in de eerste nummers van ons tijdschrift reeds het belang van de bibliografie beklemtoond. Prof. K.C. Peeters publiceerde in 1946⁽²⁾ een artikel dat een mijlpaal betekende in de ontwikkeling van de volkskunde in de Nederlanden en thans twintig jaar nadien verschijnt onder zijn leiding de

---

(1) Keyser, Prof. Dr. Paul de : Bibliografie van de Vlaamse Folklore. Oostvl. Zanten I (1926) 12-14, in het 2e nummer van dezelfde jg. : 4-10.

(2) Peeters, Dr. K.C. : Naar een Bibliografie van de Vlaamse Folklore. Oostvl. Zanten XXI (1946) 91-136.

Nederlandse volkskundige bibliografie

Systematische Registers op Tijdschriften, Reekswerken en Gelegenheidsuitgaven.

Vier delen zijn reeds verschenen.⁽³⁾ Ze beduiden een weergaloze hulp voor de vorsers. Het hele gebied van Nederland dient dank en hulde te betuigen aan Prof. Dr. K. C. Peeters. Sinds 1941 verschijnt in ons tijdschrift een « Oostvlaamse Folkloristische Bibliografie », die artikels, studies of werken, aan de hand van tijdschriften, dag- en week- en streekbladen, jaarboeken en almanakken aanhaalt. De vraag rijst of wij nog een rol kunnen spelen met de systematische publikatie van artikels en studies uit dag- en streekbladen. Ter gelegenheid van de statutaire vergadering in 1966 hebben we een reeks streekbladen in de voordrachtzaal van het museum opgehangen; elkeen ontdekte verrast, dat 16 streekbladen het licht zagen in onze provincie; drie ontbraken op de lijst en intussen verscheen in 1967 een nieuw streekblad in het Land van Waas⁽⁴⁾. Naast week- en streekblad moeten we de veelvuldigheid van het dagblad beschouwen. Elk dagblad verstrekt een andere editie, minstens per provincie, vaak per gewest⁽⁵⁾, in dit wisselend binnenblad « spiegel van Oost-Vlaanderen », « koerier van de kust », « nieuws voor zuid-west-vlaanderen », enz., verschijnt het uitvoerig plaatselijk bericht, dat de volkskundige meest zal boeien en dat de waardevolste dokumentatie bezorgt.

Daarom richten we aandrang een oproep tot alle leden, in en buiten de provincie om voor hun streek hun speciale en specifieke medewerking te verlenen.

Op eenvoudige aanvraag kunt U op het sekretariaat formulieren verkrijgen die daar speciaal voor opgesteld en geschikt zijn.

Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen

dienst der volkskundige opzoekingen — sectie : bibliografie

Sekretaris : Maurits Broeckhove, Oscar de Gruyterstraat, 36, GENT

Dagblad / Weekblad

Tijdschrift / Jaarboek

Lokaliteit :

Datum :

Titel van de bijdrage :

Kenletters, naam van de *auteur* :

Illustratie :

Korte inhoud :

Naam en adres van de medewerkers :

- (3) I. Peeters-Verbruggen, Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Systematische Registers op Tijdschriften, Reekswerken en Gelegenheidsuitgaven. Inleiding door Prof. Dr. K.C. Peeters. Deel I : Volkskunde 1888-1938. Deel II : Volkskunde 1939-1960. Recensie van M. Broeckhove in Oostvl. Zanten XXXX (1965) 249. Deel III : Rond den Heerd 1865-1902 door Lic. D. Callewaert en Deel IV : A. Grootmoederken 1842 - Wodana 1843 door Prof. Dr. K.C. Peeters, B. Tijdschriften met Museum in de Titel door Lic. L. De Wit. De recensie daarvan verschijnt in nr. 1 van ons orgaan XXXXIII (1968).
- (4) Daar ontbraken : Stop, Gavere; Gazet van Zele, Zele; Vrij Maldegem, Maldegem; sinds 1967 verschijnt een nieuw weekblad in het Land van Waas : Weekspiegel voor het Land van Waas, Sint-Niklaas.
- (5) o.a. 18 verschillende binnenbladen voor Het Volk.

« De volkskundige zal ijverig kranten lezen (vooral ook streekbladen) ... » noteert S. J. van der Molen in het begin van « Levend Volksleven. Een eigentijdse volkskunde van Nederland »⁽⁶⁾.

Gegevens van dag- en streekbladen verdienen de titel van kroniek van de volksmond naar de uitdrukking die ons medelid Walter Giraldo voorstelde. Sinds vele decennia zien de volkskundigen de noodzaak om eigentijdse toestanden en gebeurtenissen vast te leggen, te onderzoeken en te verklaren.

Onze plicht bestaat erin dag bij dag te onderzoeken wat blijft en wat verdwijnt, wat verandert en wat pas ontstaat. Kranten en weekbladen leveren een rechtstreeks archief voor deze taak.

Enkele voorbeelden van dergelijke artikels vindt u hier :

De nieuwe Gids, dagblad, Brussel, 2 juni '64 : *De waarzegster*.

Hi-Fi, driemaandel. tijdschr., O.-L.-Vrouwkollege, Oudenaarde, 1963 : *Levende taalfolklore. Kinderliederen*; (48 blz.) Lothar De Voet.

Stop, weekblad, Gavere, 1 april '67 : *Iets over pompjes* (Guy).

Het Vrije Waasland, weekbl. St.-Niklaas, 16 sept. '67 : *Na meer dan 100 jaar ... opnieuw St.-Sebastiaansgilde te Lokeren*. (E.P.)

Nieuwsblad, dagblad, Brussel, 27 juli '67 : *De Van Cleemput's bijna een eeuw vuurwerkmakers, St.-Anna-Pede*. (mk)

Nieuws uit Antwerpen (toerisme), okt. 1967 : *Een kuipersmuseum te Antwerpen*, Suikerrui 20.

Belang van Limburg, dagblad, Hasselt, 26 sept. '67 : *Volksvermaak aan de « Beugelbaan » te Wijshagen*. (Qwx).

Zelfde uitgave : *Alle Zonhovense Volksgebruiken zijn nog niet dood*. (Zj).

Gazet van Antwerpen. Speciale uitgave sept. '67 : *De « mannen van 1927 » doen het weer! Peeterman op het hoofd van '27. Hoe de jongste leden van de « jaartallen » boven de doopvont gehouden werden te Leuven*.

Het Laatste Nieuws, dagblad, Brussel, 5 okt. 1967 : *Eten en drinken in Vlaanderen*. (RMX)

De Zelenaar, weekblad, Zele, 4 aug. '67 : *Kloddezakkenfeest met balletjes. Voor het eerst deze naam*. (C.Z.)

Zo leest u een uiterst kleine keur van de vele wetenswaardigheden die we vinden in de kroniek van de volksmond. Elke man of vrouw van goede wil kan stenen leveren voor het ontzaglijk paleis dat ons volksleven weerspiegelt : de volkskunde.

2. Bedrijvigheid van de Bond in het werkingsjaar 1966-1967, door de Heer M. Broeckhove, sekretaris.

Het is verheugend vast te stellen dat ons ledenaantal blijft stijgen. Ondanks de sterfgevallen en de ontslaggevendens, verhoogde dit jaar ons aantal met dertig nieuwe leden, waaronder velen zich spontaan aanboden.

(6) Molen, S.J. van der : *Levend Volksleven. Een eigentijdse volkskunde van Nederland*. Van Gorcum & Comp. N. Comp. N. V., Assen 1961, 15.

Het bestuur spant zich tot het uiterste in om ons tijdschrift zo aantrekkelijk en zo opvoedend mogelijk te maken. Als nieuwigheid, zoals u zeker opgemerkt hebt, is het nieuw lettertype dat gekozen werd waardoor ons tijdschrift een betere indruk verwekt. Zowel voor de algemene artikels als voor de volkskundige opzoekingen wordt naar verscheidenheid gestreefd. Inspanning wordt ook geleverd om steeds nieuwe terreinen te betreden; we kunnen mededelen dat de eerstvolgende volkskundige studie handelt over Jan de Lichte, opgesteld door ons medelid de H. Gerard Simons.

Aan de suggestie om in ons maandelijks mededelingenblad een rubriek « Wie weet antwoord? » te openen, werd gevolg gegeven en we mogen zeggen dat de ontvangen antwoorden reeds vele vorsers geholpen hebben.

Het bekroonde werk van de Alfons De Cock-prijsvraag 1963, n.l. « Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde », van de H. Julien De Vuyst, verschijnt kortelings. Wij bevelen deze uitgave ten zeerste bij onze leden aan.

Volgende prestaties werden gedurende het voorbije werkjaar ingericht :

Op 20-11-1966 : voordracht : *Jan de Lichte* (1725-1748), door Gerard Simons.

18-12-1966 : voordracht : *De Muide*, met zang en deklamatie, door Albert Brysse.

8-1-1967 : *Driekoningfeest*, door het Bestuur.

15-1-1967 : voordracht : *Een wandeling door Oud-Gent, vanaf de Muide, via St.-Pieters tot aan de Dampoort*, met lichtbeelden. door Dr. Van Caeckenberghe.

12-2-1967 : voordracht : *Zegswijzen van af geboorte tot uitvaart*, door Magda Cafmeyer.

19-3-1967 : voordracht : *De Muide* (vervolg) met zang en deklamatie, door Albert Brysse.

7-4-1967 : filmavond : *Beroepen reeds uitgestorven of aan het uitsterven* (zeeldraaiers, pottenbakkers, klompenmakers, glazenierskunst en kopersmeedkunst), door O.V.A.Ki.

21-5-1967 : voordracht : *Prijzije*, met tentoonstelling en demonstratie, door August Smet.

18-6-1967 : voordracht : *Wondergeneesmiddelen*, met dia's, door Dr. Apot. L.J. Vandewiele.

14-7- tot

31-8-1967 : tentoonstelling : *Het Kinderen Alynshospitaal in de ikonografie, vroeger en nu*, door het Bestuur.

6-8-1967 : reis : *Roeselare* (bezoek aan het Stedelijk Museum voor Folklore en Plaatselijke Geschiedenis), *Torhout* en *Oostende* (bezoek tentoonstelling « Oostende 1900 »), door het Bestuur.

3-9-1967 : voordracht : *Gentse volksliteratuur*, door Lic. Frank Beke.

8-10-1967 : voordracht : *Populaire liederen uit de revues van Antheunis* (1906-1908) en van *Henri Van Daele* (1924-1938). met zang door H el ene Marechal en kommentaar door Lic. Frank Beke, met tentoonstelling.

Tot slot herinneren we er aan dat de inzendingen op de Alfons De Cock-prijsvraag 1967 en handelend over « De Vogelsport », op het sekretariaat moeten toekomen ten laatste op 31 december 1967.

3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1966, begroting 1968, door de Heer R. Depoorter, penningmeester.

Uit de cijfers blijkt dat, in vergelijking met voorgaande jaren, de financiële toestand in gunstige zin blijft evolueren.

Aan lidbijdragen werd voor 1966 geboekt 77.062,— F., tegen 58.000.— F. voor 1965, stijging te wijten aan de verhoging der lidbijdragen waartoe de statutaire vergadering van 31/10/1965 besloten heeft.

Verkoop van losse nummers van « Oostvlaamsche Zanten » en van publikaties van de Koninklijke Bond is een belangrijke bron van inkomsten. Een opbrengst van 12.685,— F. getuigt van de belangstelling die onze uitgaven en de in vroegere jaargangen verschenen bijdragen opwekken.

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR BOEKJAAR 1966

<i>Ontvangsten</i>	<i>Uitgaven</i>		
Incasso op 1/1/1966 :	1.824,—	Drukkosten :	
Lidmaatschapsbijdragen :	83.019,—	- Tijdschrift en volkskundige	
Verkoop publikaties :	12.685,—	- opzoeken :	113.626,—
Terugbetaling voorschoten :	5.401,—	- Kerstliederen J. De Vuyst :	32.100,—
Reizen :	3.750,—	- Drukwerken :	3.538,—
Museum voor Volkskunde :	1.853,—	Inkoop nrs Oostvl. Zanten :	4.000,—
Toelagen openbare instanties		Aankoop apparaten	
en Universitaire Stichting :	59.110,—	(projectie en stencil) :	21.687,—
Advertenties :	5.000,—	Bibliotheek :	11.162,—
Aandeel van netto opbrengst		Post- en factuurzegels :	5.096,—
van de toeslag bij de speciale		Reizen :	3.750,—
postzegeluitgifte « Zoo van		Voordrachten en opdrachten :	4.577,—
Antwerpen » :	42.041,—	Museum voor Volkskunde :	1.250,—
Delging renteloze lening :	31.000,—	Tentoonstellingen en	
Schenkeningen :	2.290,—	huldigingen :	2.148,—
Toevallige inkomsten :	810,—	Sekretariaat :	3.983,—
	<hr/>	Andere uitgaven :	1.356,—
	248.783,—		<hr/>
			208.273,—
		Reserve Alfons de Cock-	
		fonds :	34.000,—
		Incasso op 31/12/1966 :	6.510,—
			<hr/>
			248.783,—

Dankbaar wordt vermeld dat de toelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur voor 1965 : 10.000,— F., voor 1966 : 10.000,— F., Volksopvoeding : 1.610,— F., Provincie Oost-Vlaanderen : 7.500,— F. en Universitaire Stichting : 30.000,— F. ons ook dit jaar behouden bleven.

Een speciale dank gaat naar Zijne Excellentie de Heer Minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie, voor zijne beslissing waarbij aan de Koninklijke Bond een aandeel van de netto opbrengst van de toeslag op de speciale postzegeluitgifte « Zoo van Antwerpen » toegewezen werd tot een bedrag van 42.401,— F.

Dit alles liet toe het boekjaar af te sluiten met een batig saldo, waarvan 34.000,— F. dat voorbehouden blijft voor het Alfons de Cockfonds.

Er blijft nog te vermelden dat de boekhouding van het boekjaar 1966 op 16 april 1967 nagezien en juist bevonden werd door de Heren Gaston Boelens en Ing. José Vanderplaetsen, leden van de kaskommissie. Voornoemde Heren werden opnieuw aangeduid voor het nazicht van de boekhouding 1967.

BEGROTING 1968

<i>Inkomsten</i>		<i>Uitgaven</i>	
A. <i>Uit eigen bronnen :</i>		A. <i>Algemene werking :</i>	
Lidmaatschapgelden :	90.000,—	Drukkosten tijdschrift :	130.000,—
Verkoop publikaties :	20.000,—	Drukwerk allerlei :	4.000,—
Advertenties :	5.000,—	Reizen :	5.000,—
Schenkeningen :	15.000,—	Reiskosten en	
B. <i>Toelagen :</i>		opdrachten :	15.000,—
Universitaire Stichting :	60.000,—	Tentoonstellingen :	5.000,—
Openbare instanties :	40.000,—	Briefport :	6.000,—
C. Alfons de Cockfonds :	45.000,—	Sekretariaat :	10.000,—
	<hr/>	Prijzen :	5.000,—
	275.000,—	B. <i>Wetenschappelijk Onderzoek :</i>	
		Publikaties Alfons de	
		Cockfonds :	45.000,—
		Museum :	25.000,—
		Bibliotheek en	
		verzamelingen :	25.000,—
			<hr/>
			275.000,—

4. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1966 tot september 1967, door de Heer Dr. R. Haeseryn, bibliotekaris.

Mijn dubbele wens uit het vorige verslag is nogmaals in vervulling gegaan.

De bibliotheekzittingen 's zondagsmorgens en na afspraak ook tijdens de week zijn een vaste traditie geworden met een kern van vaste bezoekers en een aantal toevallige lezers. Hoogtepunten in het deelnemersaantal worden steeds geschoren op de ruildagen op de laatste zondag van elke maand.

Het aantal bezoekers bereikte in het voorbije werkingsjaar 504 personen en de bibliotheek bezit 50 ingeschreven lezers-boekenleners.

Het boekenbezit is opnieuw aanzienlijk aangegroeid. Tot 24 september 1967 konden we 887 nummers aan de bibliotheek toevoegen waaronder 64 min of meer grote tijdschriftcollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncorporeerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de bezoekers bruikbaar is geworden. Daarnaast staan nog vele boeken te wachten op incorporering.

Naast boeken zijn de diverse collecties van de bibliotheek aanzienlijk aangegroeid door aankoop en schenking van affiches, prentkaarten, manuscripten, devotieprentjes, wenskaarten, foto's, menu's, programma's enz. Het is hier de plaats de vele schenkers, zowel particulieren als instellingen in alfabetische orde op te sommen en ze te danken voor hun milde giften: Mej. A. Begodt, de Heren Brackeleirs, M. Broeckhove, V. Buysse, F. Capiteyn, Clauwaert en R. Creyf, We J. Crick, de Heren M. Daem en J. De Bruyne, Mevr. De Clercq-De Sweemer, Mevr. K. De Clercq-Van Haute, de Hr. J. De Groote, de erven Prof. em. P. De Keyser, Mej. De Rijcke, de Heren De Smet, M. De Val, F. De Vos, J. De Vriendt, Th. Dewever, A. D'Hoker en R. Everaert, de Fédération de Tourisme de la Province du Hainaut, Mevr. G. Gauthy, de Hr. G. Gellynck, het Gemeentebestuur Wenduine, de Hr. R. Haeseryn, Mevr. R. Haeseryn-Verhoeven, de Heren G. Hebbelynck, M. Heins, Hermans, R. Heyman, R. Hespel, het Instituut voor Middenstandsopleiding, Kredietbank Gent, Mevr. Leducq, Lic. E. Lepeere, Mevr. Leyman-Schipper, We Prosp. Lippens, de Heren Louël, J.H. Maes, Rob. Maes, het Minist. voor Nationale Opvoeding en Cultuur, de Hr. H. Mulert, het Oesterreichisches Museum für Volkskunde, Oudheidkundige Musea Antwerpen, E.Br. J. Peeters, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, de Heren G. Rouquaert en Schroeder, het Seminarie voor Nederlandse Letterkunde te Gent, het Seminarie voor Volkskunde te Gent, Mevr. F. Stevens, de Heren F. Van Bost, R. Van Damme, R. van der Linden, R. Van Dijck, G. Van de Veire, wijlen de Hr. R. Vankenhove, de Heren Van Audenhove en Van Peteghem, Mej. Veeckman, de Hr. Velghe, Mevr. Verschraegen, Mej. S. Watelet, de Hr. G. Weze en E.H. Winnepenninckx.

De bibliothecaris heeft zich noodgedwongen alleen kunnen bezighouden met het bibliografisch beschrijven van de boeken en het indelen van de binnengekomen collecties. Voor definitieve rangschikking en beschrijving van bepaalde collecties werd ook dit jaar flink meegewerkt door enkele welwillende leden. De archivaris de Heer M. Van Wesemael heeft naast het bijhouden van de reeds vroeger bewerkte collecties, in de voorbije periode vooral werk gemaakt van onze grote verzameling 19e-eeuwse adreskaarten. De Heer G. Rouquaert is verder gegaan met het klasseren, op fiches brengen en dus bruikbaar maken van ons knipselarchief. De Heer De Vuyst heeft opnieuw fiches overgetikt van de systematische catalogus.

De Heer H. Mulert heeft de collectie spotbladen bibliografisch beschreven en hielp bij de klassering van de systematische catalogus. De Heer R. Hespel is begonnen met het klasseren en conserveren van onze collectie fotografische platen. De Hr. Van Damme heeft zich verdienstelijk gemaakt door het binden en versterken van

de vele boeken en brochures die dat nodig hadden. De jonheer Walter Haeseryn is het hele jaar behulpzaam geweest bij de bibliotheekzittingen.

Voor al die belangloze en spontane hulp is de Bond hen zeer erkentelijk.

Het komende jaar zal zoals te voorzien niet minder vruchtbaar zijn, want reeds wacht een deel van een oude vak- en studiebibliotheek op incorporering. Die unieke verzameling oudere boeken en brochures kon voor de bibliotheek worden verworven.

5. Bedrijvigheid van het Feestkomitee in het werkingsjaar 1966-1967, door de Heer G. Weze, voorzitter van het Feestkomitee.

Van 21 dec. 1966 tot 31 jan. 1967 werd, in samenwerking met het Seminarie voor Volkskunde van de Rijksuniversiteit Gent, in het Museum een originele tentoonstelling over DOOP en GEBOORTE, IN GRAFIEK EN IN GEBRUIK ingericht

Naast de omvangrijke verzameling geboorte- en doopaankondigingen, zowel buiten- als binnenlandse, van ons medelid de Hr Lic. Walter Giraldo, kregen we van een 20-tal andere leden allerhande zaken in bruikleen, zoals doopmantels, borden, enz. Twee vitrines met doopsuiker in vroegere en hedendaagse verpakkingen van, en door ons medelid de H. Temmerman sierlijk uitgestald, verhoogden de aantrekkelijkheid.

Op 8 jan. 1967 had ons Driekoningenfeest plaats. Na de koffietafel en intrede van koning en koningin met hun gevolg, heeft in een gelegenhedspoppenspel ons Gents Pierke enkele leden gehekeld en/of op de korrel genomen. Daarop volgde het proces tegen de poët Ricardus die de « reuzinne Ermelijne, 't edel wijf van de reus Reinaert de Vos uit de alomgekende begoniagemeente Lochristi naar de verderfelijke grootstede Brussel liet ontvoeren alwaar ze deerlijk vermoost werd ». Een tombola heeft de spanning van het proces weggenomen.

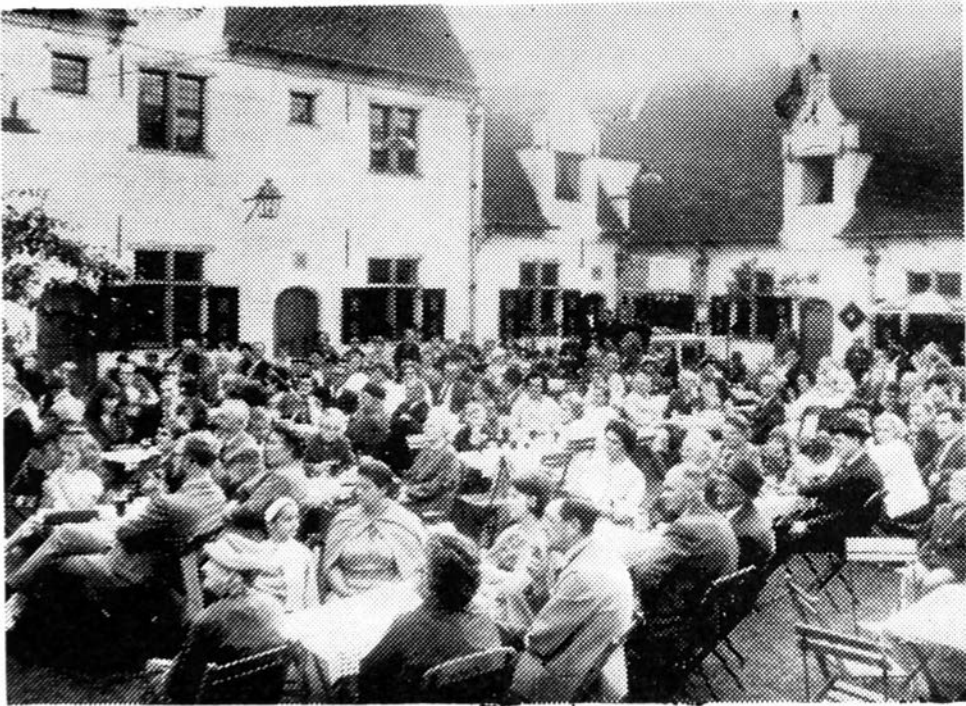
Gedurende de vijf volgende maanden werd het zeer kalm voor het Feestkomitee. Inderdaad zo we de laatste zinsnede uit het verslag 1965-1966 van wijlen voorzitter de Hr. Richard Vankenhove aanhalen : « Een zo te hopen gezonde voorzitter rekent op U », beseffen we thans de grote betekenis van die woorden. Zijn totaal uitputtende ziekte noopte er ons toe in het Mededelingenblad nr. 7/1967, behalve het door hem geplande programma voor de Gentse Feesten 1967, tevens zijn overlijden te melden. De strijd, het vastklampen aan zijn ideaal : de folklore en dit tot zijn laatste levensadem zullen wij nooit vergeten.

Als eerste prestatie gedurende de Gentse Feesten hadden we in het Museum de tentoonstelling HET KINDEREN ALYNHOSPITAAL IN DE IKONOGRAFIE, VROEGER EN NU, gehouden van 14.7.1967 tot 31.8.1967. Het was een zeer geslaagde tentoonstelling, dank zij de medewerking van het Seminarie voor Volkskunde van de Rijksuniversiteit Gent, van talrijke leden en niet-leden waaronder vooraanstaande kunstenaars en verzamelaars.

Op de vooropening : — werd medegedeeld dat de reuzen Albrecht en Isabella van de dekenij Sleepstraat te Gent aan het Museum werden afgestaan;

— werd « De zaal van het Spelleke van de Muide en medewerkers » door E.H. J. Vandenbroucke geïnstalleerd. Daar zal de mooie verzameling poppen en dekors bestendig tentoongesteld blijven.

— werd een stand (voorlopig opgesteld) uit de verdwenen Gentse vismijn, nl. van de gekende vishandelaarster « Dikke Stiene » bezichtigd.

Enorme belangstelling in het Museum voor Volkskunde
op de nocturnes gedurende de Gentse Feesten 1967.

Drukplaat Het Volk

Gedurende de Gentse Feesten kende het poppenspel een weergaloos succes. Veel bedrijvigheid was er op de drie ruilbeurzen en een ongewone belangstelling was er voor de nocturnes waarop naast de dansnummers van de volksdansgroep « Edelweis » uit Lovendegem, de variétéprogramma's van de kabaretgroep « De Zonneklopers » van Gus Lajoie uit Gent veel bijval oogstten.

Enorme bijval genoten de vogelpik- en teerlingbakwedstrijden. Niet minder dan 37 finalisten-vogelpikkers en 19 finalisten-teerlingbakspelers dongen naar de eerste prijzen.

Op 6 aug. 1967 werd een eendagsreis ingelegd naar Roeselare, met bezoek aan het Stedelijk Museum voor Folklore en Plaatselijke Geschiedenis. Na het middagmaal te Torhout werd te Oostende de tentoonstelling « Oostende 1900 » bezocht.

Wij zullen trachten in een geest van samenhang de traditie van het inrichten van tentoonstellingen, volkskundige feesten en bondsreizen in ere te houden.

6. Bedrijvigheid in het Museum voor Volkskunde door de Heer Lic. L. Hoste, konservator.

Het aantal museumbezoekers tussen okt. 1966 en okt. 1967 bedroeg 18.800, waarvan het bezoek tijdens de Gentse Feesten 5772 beliep.

Belangrijke groepen werden rondgeleid, o.m. gidsenbonden en toeristenclubs uit Vlaanderen, Brussel en Wallonië; hogeschoolstudenten van Leiden, Frankfurt a/Rijn, Keulen en Brussel; lyceumstudenten, kongressisten, enz.

Verschillende konservators uit de vreemde, o.m. van het Openluchtmuseum te Boekarest, van het Etnografisch-Volkskundig Museum te Boedapest, van het Archeologisch Museum te Parijs bleken sterk aan ons museum geïnteresseerd.

Met musea uit Kaapstad en Saragota (Florida) werd gekorrespondeerd.

Het poppenspel voerde 68 vertoningen op, waarvan 43 nieuwe stukken; het aantal bezoekers bedroeg 7.927.

Een overzicht van de schenkingen werd in 't mededelingenblad gepubliceerd.

Met de diefstal in ons museum tijdens de Gentse Feesten gingen een 14-tal prachtige spekulaas-vormen verloren.

Het wetenschappelijk en opvoedend werk bestond in het opmaken van de inventaris op steekkaarten en het schrijven van talrijke verklarende teksten. Alle giften werden geïnteriseerd evenals oudere kollekties zoals « Santons » uit St.-Raphaël, banketvormen uit de bakkerskelder, balpijpspel, enz.

Als nieuwe museumrichting hebben we de nieuwe zaal « Pastoor Vandebroucke en medewerkers », de afdeling « Oud Gent » (foto's, etsen, schilderijen, enz.), muziekinstrumentenafdeling, opstellen reuzen Albrecht en Isabella, enz.

Een betere verlichting over geheel het museum, de isolatie van de boekerijzolder, de nieuwe bergmeubels voor de boekerij en een binnenhuistelefoon werden aangebracht.

Aan de Gentse handelaars werden voorwerpen uit de reserves en uit het museum in bruikleen gegeven. Als tegendienst kregen we publiciteit voor ons museum.

Voor de toekomst voorzien we de uitgave van een publiciteitsfolder, werd ons een cassettenrecordersysteem (rondleidingen) beloofd door het stadsbestuur en een aanvraag werd gedaan aan Michelin voor opname van een tekst in de Benelux-gids.

Tot slot danken we diegenen die ons in de museumbedrijvigheid hielpen, o.m. museumkommissieleden, de toezichters De Graeve, Gellinck en Speleers, en de huisbewaarder-toezichter-poppenspeler Gustaaf De Puydt..

7. Verkiezing en aanstelling van bestuursleden.

De H.H. Maurits Broeckhove, Gaston Hebbelynck, Dr. René Haeseryn, Frans van Bost en Lic. Renaat van der Linden, uittreidend en herkiesbaar, worden herkozen.

De H.H. Edmond Boonen, Fernand Brossé, Gustaaf Rouquart, Gustaaf Van Audenhove en Prof. Dr. P. Jan Vandenhoute worden als bestuursleden verkozen in vervanging van Hugo Arens, Juliaan Boes en Maurits Van Wesemael ontslaggevend en Prosper Luyckx en Richard Vankenhove, overleden.

8. Rondvragen en suggesties.

— De vroeger gestelde vraag wordt hernieuwd, nl. of de volkskundigen gelegenheid kunnen krijgen hun gepubliceerde studies via de televisie te belichten.

Het Bestuur deelt mede dat, op hun vraag door de bevoegde instanties zelfs niet werd geantwoord. Er wordt aangedrongen dat verschillende leden afzonderlijke aanvragen aan de T.V. zouden richten.

— Voorgesteld wordt dat de Bond de beste één-april-mop van het jaar zou bekronen.

Dit vereist de toezichting van alle verschenen één-april-moppen uit al de verschillende dag-, week- en streekbladen. Wanneer de opgave volledig zou zijn, en dit kan slechts met medewerking van al de leden, is het Bestuur geneigd op het voorstel in te gaan.

— Gevraagd wordt om de ingestuurde gegevens op de rubriek « Wie weet antwoord? » in het Mededelingenblad te publiceren.

Het Bestuur vestigt de aandacht erop, dat niet alle antwoorden positief zijn en dat de aanvragers voor het merendeel de geschikte antwoorden in bijdragen voor ons tijdschrift verwerken, waardoor ze automatisch gepubliceerd worden. Naargelang het geval, zal voldoening gegeven worden.

9. Plechtige overhandiging aan Mevr. R. Vankenhove van een kunstportret van wijlen de Heer R. Vankenhove.

Met een passende toespraak door voorzitter, de H. R. van der Linden, worden bloemen en een kunstportret-tekening van wijlen de H. R. Vankenhove, uitgevoerd door ons medelid de H. Hilaire De Kezel, (zie O. Z. XXXXII (1967), 130) als blijk van erkentelijkheid van Bond en Museum aan Mevr. R. Vankenhove overhandigd.

In haar dankwoord aan Bond en Museum, en na de woorden van lof voor de kunstenaar, deelt Mevr. R. Vankenhove mede dat ze een foto van haar echtgenoot aan het Museum wil schenken en vraagt haar de gepaste afmetingen, na onderzoek, op te geven.

Na een gezellig middagmaal in de Raadskelder, waaraan een 50-tal leden deelnamen, werd het programma voortgezet.

Verkleinde afdruk van de houtsneede.

De artiest Michel Bracke toont ons enkele inwoners van Mariakerke in en rond een Duveiszak, de pastoor en de veldwachter; op de achtergrond de reus, een kermistient en de voorgevel van de kerk; ook de twee specifieke poppen van het lokale poppenspel zijn van de partij.

10. Voorstelling van kunstenaar Michel Bracke en overhandiging van zijn houtsnede « Duvelkenskermis 67 » aan het Museum.

Ter gelegenheid van voornoemde kermis in mei 1967 op de wijk Kolegem te Mariakerke-O.VI., werden drie reuzen-duivels vervaardigd door de HH. Michel Bracke en Achiel Pauwels. In een gelegenheidstoespraak deelde de H. van der Linden mede dat een ervan, door niet te verklaren omstandigheden, opbrandde en las het overlijdensbericht voor, opgesteld door medelid de H. R.L. Creyf. De twee overblijvende reuzen bevonden zich in de vergaderzaal.

De kunstenaar de H. Michel Bracke ontwierp voor dezelfde kermis een herinneringsprent en schonk op de vergadering de vernietigde houtsnede aan het Museum. Een geschikte plaats zal er voor worden voorbehouden.

11. Erkentelijkheidsbetuiging van de Bond aan een getrouw medewerkend lid en aan drie verdienstelijke bestuursleden.

Aan medelid, de H. R.L. Creyf die zich gedurende verschillende Gentse Feesten zeer verdienstelijk maakte, werd een pakket boeken aangeboden.

De H. M. Van Wesemael (verontschuldigd), ontslaggevend archivaris en bestuurslid, werd bedacht met twee kunstkeramieken (Mere en Pere) van kunstenaar A. Pauwels.

Penningmeester de H. R. Depoorter en sekretaris de H. M. Broeckhove ontvingen een sierlijk ingelijste herinneringsprent van de « Duvelkenskermis Kolegem 1967 ». Na de overhandeling van bloemen aan de naaste familieleden bedankten penningmeester en sekretaris met een humoristische repliek.

12. Ruilbeurs en poppenspel.

Na de ruilbeurs in de bibliotheek werd « Doe de lie-doe » een poppenspel in drie bedrijven, met het onmisbaar Gentse Pierke, door de groep De Puydt-Lajoie opgevoerd waaraan de aanwezigen veel genoeg beleefden.

De gowdag eindigde in de beste stemming.

M. BROECKHOVE

INHOUD

JAARGANG 1967

ARTIKELS VAN ALGEMENE AARD

Lic. Marcel Daem: Kroniek van de studie van het volksverhaal III	2
O. Depraet: Hanegevecht, een volksspel	6
Dr. L. Gelber: Vlaamse Kinderzang III	46
Lic. M. Daem: Kroniek van de studie van het volksverhaal IV. Griekse volks- legenden. Zweedse sprookjes	50
Lic. R. van der Linden: Het bolspel. De bollen rollen verder	53
W. Vander Poorten: Volkstypen uit Appelterre	56
Dr. L. Gelber: Vlaamse Kinderzang IV	90
M. Daem: Magische experimenten en toverpraktijken	94
M. Daem: Een Gents boek der « Secreten »	96
R. van der Linden: Maurice De Pauw uit Kalken vlecht reuzen, vijf in 1967	139
Dr. L. Gelber: Vlaamse Kinderzang V	146
M. Daem: Arsène Goedertier, een Wetters folklorist	150
Fr. De Vos: Koveken te Lokeren, een eigenaardig volksfeest	195
Dr. L. Gelber: Vlaamse Kinderzang VI	190
M. Daem: Het torenkruis van de Sint-Niklaaskerk te Gent	201

VOLKSHUMOR

R. van der Linden: Het toppunt van snelheid	63
R. D.: De reis naar Parijs, op de zolder	101
R. D.: Leugenaars en pillekens van de apoteker	102
† R. Vankenhove: Gent. — Hoe kwam de herberg « Martha been » aan haar naam?	209
M. Broeckhove: Volkshumor te Halle	208
R. L.: Koninklijk beroep in Nederland	209

ZOEKEN EN ZANTEN

M. Daem: Grenspaal gestolen. Knesselare	11
O. Depraet: Landbouw, tuinbouw, veeteelt, 1824	11
M. D.: Studentenfolklore. Gent. Verkoop St-Barbaracollege	12
J. Clauwaert: Honderdjarige te St.-Kruis-Winkel	13
R. van der Linden: Paardenommegangen Mere, Genk	14
L. Hoste: De aankomst van Klokke Roeland, ets Geo. Langie, Gent	58
O. Depraet: Gaaischieting in 1824. Kluizen	59
M. Daem: Kermis. Dekenij Hospice St.-Amandsberg	60
G. De Keersmaeker: Volksgerecht « 't kaf geven »	60
M. Daem: Eerste karnavalstoet Merelbeke	62
R.v.d.L.: Bezwering om vruchtbaarheid bij fruitbomen op te wekken. Schorisse	98
G. De Keersmaeker: Volksgeneeskunde. Kinkhoest. Sleidinge	99
O. Depraet: Farmaceutische publiciteit. Gent 1824. Slappe magen en flauw zicht	100
R. van der Linden: Studentenfolklore. Koers Vijf Zustersteden	100
G. Weze: Een vernieuwing van de Negenmeimarkt, 1967. St.-Amandsberg	156

M. Daem : Dekenij Hospice, aanstelling deken en dekenin. St.-Amandsberg	158
Luk Van de Velde : Studentengebruiken. Uitvaart. Gent	204
G. De Keersmaeker : Verbodsbepalingen te Sleidinge	206

BONDSNIEUWS

M. Broeckhove : In memoriam de heer R. Vankenhove. (Dr. Robert Foncke, René Meurant, Renaat van der Linden, Edmon Boonen, Frans Verstreken, Hendrik Daems, H. Claeys)	130
M. Broeckhove : Statutaire vergadering 1967	213

BOEKBESPREKING

Theo Segers : Zottegem. Egmontstede. (M. Broeckhove)	14
A.M.Lamend en A. van Hageland : Kerstboek voor het gezin. (R. van der Linden)	64
J. Vandeputte : De Eindries. Gebouwen. Mensen. Feiten. Oudenaarde (R.v.d.L.)	103
Jaarboek 1963/64 : Heemkundige Kring West-Zeeuws-Vlaanderen. (R.v.d.L.)	104
Schroeder. Calendrier perpétuel (M. Broeckhove)	104
Pierre De Meyer : Vergeten landbouwalaam (L. Hoste)	144
Tonke Dragt : De Zevensprong (R. van der Linden)	145
Gerard Simons : Paulatem, kleinste gemeente van Oost-Vl. (R van der Linden)	145
Hervé Stalpaert : De Brugse Volkskundigen De Wolf (R. van der Linden)	212

DISKOTEEK

1. Oudvlamse Lieder. Nationale Diskoteek van België	210
2. Etnische Muziek in België. Hendrik Daems	210
3. Alpha 1015. Zes volksliederen. (Renaat van der Linden)	212

DIENST VOOR VOLKSKUNDIGE OPZOEKINGEN

Renaat van der Linden : Ernest Van den Driessche. Schilder van ons volksleven	15
J. van Gaasbeek : Den oven is niet ingevallen I	66
Idem : vervolg	105
Idem : vervolg	161

ILLUSTRATIES

1. Hanengevecht ... 6; — 2-4. Sluitstuk, Passtuk, Samenvoeging, Lederen Band ... 8; — 5. Grenspaal te Knesselare ... 11; — 6. Van Gogh in de Hemel ... 16; — 7. Sinterklaas te Paard ... 17; — 8. Blinde Toni ... 18; — 9. Trommel en Fluitje ... 19; — 10. Sproeier ... 20; — 11. Café Napoleon ... 24; — 12. Mireille in de Processie ... 25; — 13. De Liedjeszanger ... 26; — 14. De Fiertel ... 27; 15. De Broodquideling ... 28; — 16. De Steenbakkers ... 29; — 17. De Geitenkeuring ... 30; — 18. De Pompier ... 31; — 19. Jezus aan de Boerentafel ... 32; — 20. Waar de Ster bleef stille staan ... 33; — 21. De Man met de Noveen ... 34; — 22. De Ballon van Vader ... 35; — 23. De Kruisiging ... 36; — 24. Na de Kerstkrabbe en drie Koningen ... 37; — 25. Zotte Maandag te Ronse ... 38; — 26. Winterpret ... 39; — 27. Het Slippertje van de Veldwachter. Roger Boutens. ... 55; — 28. De aankomst van Klokke Roeland. Geo Langie ... 58; — 29. De Slooversvrienden ... 62; — Bakoven. Elingen ... 67; — 31. Bakhuis. St-Martens-Lennik ... 70; — 32. Kaart 1

De Ovenkoepel ... 73; — 33. Kaart 2 - De Ovenopening ... 78; — 34. Kaart 3 - Het Ovendeksel ... 81; — 35. Kaart 4 - De Ovenhemel ... 83; — 36. Kaart 5 - De Bergruimte onder de Oven ... 85; — 37. Kaart 6 - De Oventegels ... 88; — 38. Kaart 7. De Ovenmaker ... 107; — 39. Baktroggen ... 109; — 40. Kaart 8 - De Baktrog ... 110; — 41. Kaart 9 - Het Deksel van de Baktrog ... 112; — 42. Broodblik en Taartblik ... 113; — 43. Kaart 10 - Het Broodblik ... 114; — 44. Kaart 11 - Het Taartblik ... 114; — 45. Broodmandjes ... 117; — 46. Broodmandjes ... 117; — 46. Broodmandjes en Broodblik ... 117; — 47. Kaart 12 - Het Bakken van Brood op de Ovenstenen ... 118; — 48. Brandende Oven ... 119; — 49. Kaart 13 - De Broodschieter ... 121; — 50. Ovenpalen ... 122; — 51. Ovenpaal en Rakelijzer ... 125; — 53. Kaart 15. De Takkenbos voor de Oven ... 127; — 54. Portret de heer R. Vankenhove. Hil. De Kezel ... 130; — 55. Mandenvlechter bij de Wissen in zijn Tuin ... 141; — 56. Spie voor het Repen van Wissen ... 141; — 57. Geraamte van een Reus met afmetingen ... 142; — 58. Grondvlak van een Reus ... 143; — 59. Negenmeimarkt te St.-Amandsberg ... 157; — 60. Aanstelling van deken en dekenin ... 158; — 61. Kaart 16 - Hetsel contra Kleias ... 162; — 62. Kaart 17 - Het Mutsaardpaard ... 164; — 63. Kaart 18 - De Zuurdesem ... 165; — 64. Kaart 19 - De Greef ... 168; — 65. Kaart 20 - De Maaltjes ... 170; — 66. Kaart 21 - De Vlaaien ... 172; — 67. Kaart 22 - Reuzel ... 173; — 68. Kaart 23 - De Kookketel voor Beestenvoer ... 174; — 69. Kaart 24 - Brandhout voor de Varkensketel ... 176; — 70. Kaart 25 - In de Oven kruipen ... 177; — 71. Kaart 26 - Iemand op de Oven zetten ... 178; — 72. Kaart 27 - De Oven witten ... 179; 73. Kaart 28 - Brood in den Oven schieten ... 181; — 74. Meelschepper ... 182; 75. Kaart 29 - Volksliedje: De Bakker sloeg ... 183; — 76. Kaart 30 - Te Lieferinge staan 12 Huizen en dertien Ovens ... 186; — 77. Kaart 31 - Is den Oven niet ingevallen? ... 188; — 78. Kovekenskermis te Lokeren. Reuzen ... 200; — 79-81. Torenkruis van de Gentse St.-Niklaaskerk ... 201; — 82-83. Studentengebruiken ... 204; — 84. St.-Blasius-Boekel ... 208; — 85. Enorme belangstelling in het museum voor volkskunde ... 221; — 86. Hout-snede, afdruk ... 224.

KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN.

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond ondersteunt het Museum voor Volkskunde, geeft sedert 1926 **Oostvlaamsche Zanten** uit, afzonderlijke **Bijdragen** en sedert 1957 **Mededelingen van de Dienst voor Volkskundige Opzoekingen**.

Samen met de Museumkommissie richt hij kosteloze openbare voordrachten, tentoonstellingen en manifestaties in, alsook de tweejaarlijkse wedstrijden van het Alfons De Cock-fonds.

Samen met de Kommissie voor Kulturele Aangelegenheden van het Provinciaal Bestuur richt hij insgelijks «Enquêtes» over volkskundige verschijnselen van de provincie Oost-Vlaanderen in.

De bibliotheek en het archief van de Bond en van het Museum voor Volkskunde berusten in de zetel, Kraanlei 41, Gent.

Een lid van de Bond werkt mede aan de verrijking van het Museum door de studie van de volkskunde in 't algemeen en van het Oostvlaams Volksleven in het bijzonder, ten eigen bate en in dienst van de volksopvoeding. Museum, tentoonstellingen, poppenspel en feesten zijn gratis toegankelijk op vertoon van de lidkaart.

Bestuur van de Bond : Ere-voorzitters : F. Van Es, Edm. Boonen. Voorzitter : Lic. R. van der Linden. Ondervoorzitter : J. Pieters. Sekretaris : M. Broeckhove. Penningmeester : R. Depoorter. Archivaris : M. Van Wesemael. Bibliotekaris : Dr. R. Haeseryn. Leden : Lic. H. Arens, Lic. M. Daem, G. Hebbelijck, Lic. L. Hoste, Dr. Nowé, Fr. Van Bost, R. Vankenhove, G. Van Peteghem, G. Weze.

Dienst voor Volkskundige Opzoekingen : M. Broeckhove, Lic. M. Daem, J. Pieters, Lic. R. van der Linden, F. Van Es en M. Van Wesemael.

Feestkomitee : onder voorzitterschap van de H. R. Vankenhove, bestaat uit het bestuur van de Bond, met toevoeging van de heren Robert Van Belle en André Verbeke.

HET MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen in 1927, in het voormalig Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat 14, is in 1962 overgebracht naar het Kinderen Alijns-hospitaal, Kraanlei 41, Gent.

De stad Gent heeft het Museum voor Volkskunde overgenomen, bij besluit van 27 september 1931 en plaatste het onder het toezicht van een kommissie met vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en de Bond.

Deze kommissie bestaat uit : Voorzitter : R. Vankenhove. Sekretaris : M. Broeckhove. Penningmeester : G. Hebbelijck. Leden zijn de bestuursleden van de Bond en de afgevaardigden van de Stad. Konservator : Lic. L. Hoste.

Doel van de kommissie : Verzamelen, inventariseren en uitstallen van alle stoffelijke getuigen van het vroegere en huidige volksleven. De voorwerpen, dokumenten en inlichtingen betreffende het volksleven hebben betrekking op de woning, de huishoudelijke inrichting, de voeding, de volkskleding, de vervoermiddelen, de verlichting, het straat- en marktlevens, de volkstypen, de familietradities en -gebruiken, de ambachten met de werktuigen, de volksfeesten en -spelen en andere ontspanningen, het volksgeloof, het sociale leven, de volkskennis en volksgeneeskunde, de volksletterkunde en de volkskunst.

Aankoopkommissie : M. Broeckhove, Lic. L. Hoste, Lic. R. van der Linden, R. Vankenhove, M. Van Wesemael.

De museumkommissie houdt zich zeer aanbevolen voor afstand of schenking, zelfs in bruikleen, van voorwerpen en dokumenten. Ze koopt ook voorwerpen en laat die afhalen aan huis. Verzoek te schrijven aan de konservator : L. Hoste, Rooigemlaan 46, Gent. Tel. 26.28.74, of de sekretaris der kommissie : M. Broeckhove, Oscar de Gruyterstr. 36, Gent. Men kan zich ook rechtstreeks naar het Museum wenden : Kraanlei 41, Gent. Tel. 23.13.36.